Դ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1197
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888
25 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده (ارەولك)
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դաշեկան արծաթ		160
» » Վեցամսեայ	»	»	80
» » Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախքը տնօրէնութեան վրայ է.
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Բ.

Անցելոյն մէջ Հայ Եկեղեցին եղեր է հայ ազգութեան գլխաւոր զօրավիգը․ Եկեղեցւոյն յատկանիշերը նոյնացեր են ազգութեան յատկանիշերուն հետ․ Եկեղեցւոյն մէջ հայ ժողովուրդը գտեր է այն բարոյական սփոփանք և այն ազգային ոգեւորութիւն որք Եկեղեցիէն դուրս կը զլացուէին իրեն․ Եկեղեցին, կրօնը պաշտպանելով, ազգութիւնն իսկ պաշտպաներ է․—Ասոնք անժխտելի իրողութիւններ են նոյն իսկ յամառագոյն սկեպտիկեան մտքի համար, բաւական է որ հիմնովին սերտած լինի Ազգին պատմութիւնն․

Արդ, ԺԹ դարուն քաղաքակրթութիւնը շատ փոփոխա՞ծ է այս պայմանները, Հայ Եկեղեցւոյն այս յարաբերութիւն հայ ազգութեան հետ․

Այսօր, թէ՛ Ասիոյ և թէ Եւրոպիոյ մէջ, շատ տեղեր, կան Հայութեան կարեւոր հատուածներ որք ո՛չ հայրենի հողին վրայ են ո՛չ ալ հայերէն կը խօսին, և սակայն Հայ են, Հայութեան գիտակցութիւնն ունին, և մինչեւ իսկ անոնցմէ շատեր ազգասէր են․ Ինչո՞վ պիտի բացատրուի սոցա հայութիւնն, եթէ Հայ Եկեղեցին էական տարր մը չէ հայ ազգութեան․ Քրիստոնէութիւնն և Հայ Եկեղեցին միայն պահպանած են անոնց մէջ հայութիւնն․ Եթէ դադարէին քրիստոնեայ լինելէ, իսկոյն կը կորսնցնէին հայութիւնն, ինչպէս ակներեւ ապացոյցներն ունինք թէ՛ պատմութեան մէջ, եւ թէ մեր աչաց առջեւ իսկ․ Եթէ դադարէին Հայ Եկեղեցւոյն պատկանելէ, դիւրաւ կը ձուլուէին ուրիշ ազգութեանց հետ, կամ շուտով կը կորսնցնէին Հայութեան գիտակցութիւնն, ինչպէս ապացոյցներն ունինք Հայ Եկեղեցիէն օտարացած հայ գաղթականութեանց պատմութեան մէջ․ Դեռ անցեալ օր, Ռումանիոյ հայ գաղթականութեան վրայ իւր զոյգ մ'ընտիր թղթակցութեամբք, մեր Պուքրէշի թղթակիցն անհերքելի կերպիւ կ'ապացուցանէր թէ Ռումանիոյ մէջ տակաւին Հայութեան գոյութիւնը կը պարտինք Հայ Եկեղեցւոյն․ Ազգային Եկեղեցւոյն պատկանելէ դադրելնուն պէս, Ռումանահայք կը դադրին հայ ազգութեան պատկանելէ․

Չի կրնար առարկուիլ թէ այս երեւոյթ հայ գաղթականութեանց մէջ միայն դիտելի է, կամ հայրենի երկրէն ո՛և է կերպիւ հեռացած Հայերու մէջ․ Հայութեան հոծ կեդրոններու մէջ ևս, հայ ժողովրդեան ստուարագոյն մասին մէջ, ազգային զգացումն ամենէն աւելի վառ պահող հաստատութիւնն Եկեղեցին է․ Դպրոցէն առաջ և դպրոցէն շատ աւելի Եկեղեցին նպաստած է և կը նպաստէ ազգային զգացումը վառ պահելու ժողովրդեան ստուար մեծամասնութեան մէջ․ Նախապաշարման մը արդիւնք չէ այս․ Հայ Եկեղեցին կենդանի Հայ Պատմութիւն է․ Պատմութիւն մը որ կը խօսի թէ՛ աչքին, թէ մտքին և թէ սրտին․

Թո՛ղ չըսուի թէ այս տպաւորութիւնք տգէտին համար են միայն․ Այս յօդուածիս առիթ տուող կրօնասէր յօդուածը տգէտի մը արտադրութիւն չէր․ Եթէ մինչեւ իսկ տգէտին համար միայն լինէին Հայ Եկեղեցւոյն ներգործութիւնք ազգային զգացման վրայ, մեծապէս երախտագէտ պարտէինք մնալ Հայ Եկեղեցւոյն, քանի որ նա կը զօրէ հո՛ն ուր դպրոցն, ուսումնականութիւնը, մատենագրութիւնն ու մամուլը չեն զօրեր․ Եթէ մինչեւ իսկ տգէտին համար միայն լինէին Եկեղեցւոյն ներգործութիւնք ազգային զգացման վրայ, հայ ուսեալ դասուց վրայ մեծ պարտաւորութիւն պիտի մնար չգայթակղեցնելու տգէտն, և ազգային պահպանութեան հզօր գործիք մը չփճացնելու․ Բայց տգէտին չափ ուսեալ Հայն ևս կը ներգործուի Եկեղեցիէն, եթէ միայն իւր սիրտ չէ չորցած և իւր միտք չէ բթացած․ Եւ բթացած միտքն ու չոր սիրտն անվրէպ ապացոյց չեն ուսումնականութեան․

Ըսինք նախորդ յօդուածով թէ «քաղաքական ու տեղական պայմանաց բերմամբ, Քրիստոնէութիւնն և ի մասնաւորի Հայ Եկեղեցին եղած է և է գլխաւոր տարր հայ ազգութեան»․ Եւ իրօք, Հայութեան յատուկ եղած պատմական, աշխարհագրական, քաղաքական և ընկերական պայմանաց մէջ են Հայ Եկեղեցւոյն մեծագոյն նշանակութիւնն ու մեծագոյն ծառայութիւնն առ հայ ազգութիւն․ Տարբեր վիճակներու մէջ գտնուող ժողովուրդներ ազգային պահպանութեան առաւել իրական և առաւել հզօր միջոցներ կրնան գտնել իրենց քաղաքական, ընկերական և վարչական հաստատութեանց մէջ․ Հայութեան համար բոլոր այս տարբեր պաշտօններս Եկեղեցին կը կատարէ․ Դպրոցը պատանեկութեան մէջ ապահով պատսպարան մ'է ազգին համար, բայց դպրոցական կեանքէն ետքը դարձեալ Եկեղեցին է նոյն պատսպարանն, և դպրոցն իսկ կը պահպանուի Եկեղեցւոյն հովանւոյն ներքեւ․

Այն Տէրութիւնք ևս որոց կը հպատակին Հայք, այսպէս կը նկատեն Հայ Եկեղեցւոյն յարաբերութիւնն Հայութեան հետ․ զի Հայութեան պահպանման սահմանեալ ամեն առանձնաշնորհմունք, արտօնութիւնք կամ բացառութիւնք տրուած են յանուն եւ ընդ հովանեաւ Եկեղեցւոյն․ Ո՛րչափ աւելի սերտիւ յարինք մեր Եկեղեցւոյն, ա՛յնչափ աւելի ամուր կրնանք բռնել այն առանձնաշնորհմունս որք կ'ապահովեն հայ ժողովրդեան հանրային կեանքը․

* * *

Ազգային երախտապարտութեան և ազգային ջերմագին համակրանաց վրայ Հայ Եկեղեցւոյն իրաւունքը չի բխիր միայն ծառայութենէն զոր այս Եկեղեցի մատուցած է ու կը մատուցանէ հայ ազգութեան․ Պէտք չէ զեղծանինք լոկ աշխարհական գործիք մը նկատելով Եկեղեցին․ Իւր հաստատութեամբ հոգեւոր և բարոյական գործիք մ'է Եկեղեցին, և ժամանակիս յատուկ գլխաւոր խնդրոց մին սա է թէ, իբրեւ հոգեւոր և բարոյական գործիք, Հայ Եկեղեցին դադրա՞ծ է և պէ՞տք է դադրի կատարելէ իւր սրբազնագոյն պաշտօն․

Թերի ուսումնականութիւն մը կը տարածէ սա կարծիք թէ Եկեղեցին ազդեցութիւն չունի բարոյականութեան վրայ․ Բայց մինչեւ այն մտաւոր օրն ուր այդ թերի ուսումնականութիւն յարոյց այդ կարծիք, Եկեղեցին մեծ ազդեցութիւն ունեցած է հանրային բարոյականի վրայ․ Եւ քանի որ ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնը փիլիսոփայ չէ և լինելիք չունի, Եկեղեցին զիւր բարոյացուցիչ դեր տակաւին դարերով կրնայ կատարել, եթէ միայն լաւ եկեղեցականներու ձեռքը գտնուի․

Ո՛չ միայն ճշմարիտ չէ ըսել թէ քաղաքակիրթ հասարակութեանց վրայ Եկեղեցին բարոյացուցիչ ազդեցութիւն չունի, այլ և աշխարհի փորձառութիւնն այդ կարծեաց ճշգրիւ հակառակը կ'ապացուցանէ․

Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ամերիկայի, Զուիցերիոյ, Հոլլանտիոյ և Պելժիոյ մէջ, աշխարհի ամենէն աւելի բարեկիրթ և բարեբարոյ հռչակուած հասարակութեանց մէջ, ժողովրդեան ամենաստուար մասն եկեղեցի յաճախող, եկեղեցասէր, բարեպաշտ է․ Ուրեմն, կա՛մ այս գերազանցապէս քաղաքակիրթ ժողովրդոց բարձրագոյն քաղաքակրթութիւնն է որ զանոնք եկեղեցասէր ըրած է, և կա՛մ անոնց եկեղեցասիրութիւնն է որ քաղաքակրթութիւնն և ընտանեկան ու հանրային բարոյականութիւնն ա՛յնչափ կատարելութեան հասուցած է անոնց մէջ․ Այս երկու ենթադրութեանց ո՛րն ալ ընդունինք, — եկեղեցասիրութիւնը քաղաքակրթութեան ու բարեվարութեան արդիւնք թէ պատճառ համարինք, —կը տեսնենք թէ մեզմէ շա՛տ աւելի զարգացած ազգերու գործնական օրինակը բացայայտ հերքում մը կուտայ նոցա որք բնաւ առնչութիւն չեն ուզեր տեսնել եկեղեցասիրութեան ու քաղաքակրթութեան միջեւ․

Ընդհակառակն, պէտք է միշտ ծաւալել մեր ժողովրդեան մէջ սա՛ ճշմարտութիւն թէ ֆրանսական ժողովրդեան աւելի կամ նուազ ապականեալ մէկ մասին մէջ տիրող անհաւատութիւնն ո՛չ ֆրանսական ժողովրդեան ստուար մեծամասնութեան վիճակը կը ներկայացնէ, ո՛չ ալ ճշմարիտ քաղաքակրթութեան ու ճշմարիտ բարեվարութեան կատարելագոյն և գերագոյն բացատրութիւնն է․ Կղերականութեան ծայրայեղութիւնք Ֆրանսայի մէջ հակառակ ծայրայեղութիւն մը յառաջ բերած են․ Անխուսափելի էր այս․ Բայց ծայրայեղութիւնք միշտ ծայրայեղութիւն է, և երբեք օրինակ մը պէտք չէ լինի անոնց որք պատճառ չունին իյնալու այնպիսի ծայրայեղութեանց մէջ․ Պապական Եկեղեցւոյն համար պատուհաս մ'է ֆրանսական անկրօնութիւնն․ Հռոմայ Եկեղեցւոյն այս «սիրելի դստեր» այս աններելի վիճակ ամենէն առաջ իւր մօր սիրտը պիտի ծակէ․ Բայց Հայ Եկեղեցին Հռոմայ Եկեղեցւոյն ծայրայեղութեանց մասնակից չէ գտնուած, և Հայոց մէջ կղերականութիւնը չէ արտադրած այն չարիքներ որոց դէմ ապստամբած է ֆրանսական միտքն․ Հետեւապէս, ֆրանսական ժողովրդեան մէկ մասին անկրօնութիւնն ամենեւին օրինակ մը չի կրնար լինել Հայերուն․ Առաւել ի դէպ է Հայերուն օրինակ ցուցնել եւրոպեան և ամերիկեան աւելի լրջամիտ և աւելի ծանրաբարոյ ժողովուրդներու եկեղեցասիրութիւնն ու կրօնասիրութիւնն, որ, ըստ խոստովանութեան նոյն իսկ ֆրանսացի հեղինակաց, աւելի բարձր բարոյական մը յառաջ բերած է այդ ժողովրդոց մէջ․

Գալով Հայ Եկեղեցւոյն ներգործութեան հայ ժողովրդեան բարոյականին վրայ, ցաւալի է որ մեր Եկեղեցւոյ հոգեւոր ազդեցութիւնը տարուէ տարի կը տկարանայ քան կը զօրանայ․ Մեր աչաց առջեւ ունենալով մեզմէ շատ աւելի քաղաքակիրթ ժողովրդոց օրինակը, չենք կրնար ըսել թէ ճշմարիտ քաղաքակրթութիւնն է յանցաւոր մեր Եկեղեցւոյ հոգեւոր զօրութեան այսպէս տկարանալուն համար․ Ուրեմն այս մեծ չարեաց պատճառն ա՛յլուր պարտինք փնտռել․ Եւ դժուարութիւն չպիտի ունենանք գտնելու․ Հայ կղերն իւր սրբազան պաշտաման համար պատրաստութիւնը չէ եղած համապատասխան ժամանակիս լուսաւորութեան․ Եկեղեցին յառաջդիմական հաստատութիւն մ'է․ Քանի որ միտքերը լուսաւորուին, ինք ալ աւելի լուսամիտ ծառայութիւններ կը պահանջէ, աւելի օգտակարապէս ներգործելու համար իւր հօտին վրայ․ Հայ կղերն այս կողմէ յոյժ թերի է․ Գործիքն ընտիր է․ Նա միշտ այն հին գործիքն է որ թրթռացուցած է Հայութեան հին սերնդոց սիրտերը․ Բայց գործիքը լաւ գործաւորներու ձեռքը չէ․ Այս է անշուշտ առաջին պատճառն որ Հայ Եկեղեցին, նոր ժամանակաց մէջ, ակնկալուածին չափ զօրեղ ներգործութիւն մը չունենար հայ ժողովրդեան վրայ․

Կրօնային զգացմանց տկարացման և Հայ Եկեղեցւոյ հոգեւոր գործողութեան նուազման երկրորդ պատճառ մը նոր սերնդեան ստացած կրթութիւնն է, կամ լաւ ևս՝ ստացած կրթութեան թերութիւնն․ Ինչպէս նոր սերնդեան մեծագոյն մասին կրթութիւնն ո՛չ մէկ նկատմամբ կատարեալ է, կրօնային կրթութիւնն ևս կատարեալ չէ․ Այլ ամենէն աւելի անմխիթարական երեւոյթն այն է որ ուրիշ նկատմամբք համեմատապէս լաւագոյն վարժարաններու մէջ ևս ամենէն աւելի անխնամ թողուած է կրօնային դաստիարակութիւնը․ Դպրոցի տնօրէնութիւններ կան որոց համար կրօնային դաստիարակութիւնն աւելորդ բեռ մ'է դպրոցին կրթական յայտագրոյն վրայ․ Իբրեւ ձանձրալի հարկի մը վճարում, կարելի եղածին չափ անգամ և անզօր կերպիւ աւանդել կուտան քանի մը կրօնային դասեր, կարգ մը անհասկնալի գրաբառ բառեր գոց ընել տալով տղայոց․ Այս չէ՛ կրօնային դաստիարակութիւն․

Նոր սերնդեան և մինչև իսկ չափահաս սերնդեան ընծայեալ ընթերցմանց մասին անընտրողութիւնն ևս, սկեպտիկեան կանխահաս և թիւր կարծիքներ արտադրելով, միտքերը պղտորելու, միամիտները շուարեցնելու և յուսահատութեան հակամէտները գայթակղեցնելու հետեւանքը կ'ունենայ․ Ա՛յնքան դիւրին է՝ ամեն ժողովրդի մէջ՝ միտքերը թունաւորել, որ եթէ մեր մէջ լուրջ դաստիարակութեամբ մը չուժովցած միտքերուն վնասաբեր ընթերցումներով թունաւորումն ուրոյն պատճառ մը համարինք կրօնային զգացմանց տկարացման, չենք կարծեր թէ չափազանցած լինինք․

Այս և համանման պատճառներ արտադրած են չարիքն, որոյ դէմ ա՛յնչափ սրտառուչ բողոք մը կը բառնար Պ. Թորոս Ջուղայեցի լրագրոյս անցեալ երկուշաբթի աւուր թուով․ Քրիստոնէութիւնն ու հայ Եկեղեցին են պահապան մեր ազգութեան և մեր ընկերային ու ընտանեկան բարոյականութեան, և Քրիստոնէութիւնն ու Հայ Եկեղեցին յայտնապէս կը տկարանան ի մեզ՝ անտարբերութեան ոգւոյն բերմամբ որ աղետալի աւերումներ կը գործէ հայ սիրտերու մէջ․ Դարմա՞նն այս չարեաց․ — Ահա՛ կարեւորագոյն հարցն․ Փորձենք քանի մը բառ ալ ըսել այդ գլխուն վրայ․

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օտեսա, 25 դեկտ.

Զինուորական իշխանութիւնք, 48 ժամէ ի վեր, կարեւոր լուրեր ստացան Բեդերսպուրկէ, որք տակաւին գաղտնի կը պահուին։ Ըստ ոմանց, այս հրահանգներ շատ յուզում պատճառեր են զինուորական և պաշտօնական ակմբոց մէջ․ զի պատերազմի զրոյցք ցարդ Սակարանի շահադէտներուն հնարքը լինել միայն կը կարծուէին․

Օտեսայի կուսակալն հրաւիրեց գաւառաց հրամատարները՝ զինուորական խորհուրդ մը գումարելու համար․

Բեդերսպուրկ, 23 դեկտ.

Բաւական ծանր անկարգութիւնք տեղի ունեցան արուեստաբանական վարժարանին մէջ, որ բարձրագոյն հրամանաւ փակեցաւ․ Հետեւեալ օրը ծանր անկարգութիւնք ծագեցան Համալսարանին մէջ․ Կը հաւատեն թէ վերատեսուչը, Պ. Վլատիսլաւլեւ, դժուարաւ խուսափեր է ուսանողաց ձեռքէն որք կը սպառնային աղէկ ծեծ մը տալ իրեն․ Ըստ այլոց, վերատեսուչն ապտակ մը կերեր է իրօք․ Այլ թէ՛ Համալսարանին և թէ արուեստաբանական վարժարանին տեսուչ անարգեցան․ Նախընթաց օր ձերբակալեցան իբր քառասուն ուսանողք, երէկ ալ իբր վաթսուն ուսանողք․ Կռիւներ տեղի ունեցան ի մէջ ուսանողաց և ոստիկանաց․ Որովհետեւ զրոյց կար թէ ուսանողք կը պատրաստուին պատուիրակութիւն մը ղրկել Կաչինայի կայսերական պալատը, զօրքեր կանչուեցան, և Վարշաւիոյ կայարանին շրջակայք գրաւեցան հետեւակ զօրախմբերու և Խազախներու կողմէ․ Համալսարանը փակեցաւ․ Հինգերորդ Համալսարանն է որ կը փակի․ Մոսքուայի, Օտեսայի, Քազանի և Խարքովի Համալսարանք արդէն փակուած են, և փակ կը մնան․ Խարքովի արուեստաբանական վարժարանն ևս փակ կը մնայ․

Բեդերսպուրկի Համալսարանին մէջ պատահած անկարգութիւնք բոլորովին մասնաւոր կարեւորութիւն մ'ունին․ Այս դէպքեր տեղի կ'ունենան կայսրութեան մայրաքաղաքին մէջ, Ցարին աչաց ներքեւ, և յուսալի է որ անոնց հետեւանքը լինին կարգ մը բարեկարգական տնօրինութիւնք․

Ցարն անձնապէս շատ նեղացեր է այս բաներուն համար․ Թէ՛ ոստիկանութեան և թէ զինուորական ու քաղաքային իշխանութեանց ծայրայեղութիւնք տխուր տպաւորութիւն մ'ըրին Արքունեաց մէջ․ Կը կարծեմ թէ Ցարին բարեսրտութիւնը պիտի երեւի տրուելիք որոշմանց մէջ, և համալսարանական երիտասարդութիւնը գանգատելու պատճառ չպիտի ունենայ․

Դոլսդոյ կոմս, որ կը պախարակուի իբրև հեղինակ այս ամեն յետադիմական տնօրինութեանց, ընդհակառակն պարսաւեր է կրթական նախարարութեան ընթացքն, ըսելով թէ իւր կրթական նախարար եղած միջոցին ոստիկանութիւնն երբեք չէր մտած Համալսարանաց մէջ և ո՛չ մէկ Համալսարան փակուած էր․

Հանրային կարծիքը կը պահանջէ պաշտօնանկութիւնն ելմտական նախարար Պ. Վիշնեկրածքիի և կրթական նախարար Պ. Դելեանովի, որ ծեր է և իւր պաշտօնին պահանջմանց անբաւական․ Բայց կ'ըսուի թէ Պ. Դելեանովի յաջորդը պիտի լինի Ռուսիոյ Սինոդին Պրոկուրոր Պ. Բոպեդոնոսձեւ, որ միանգամայն պիտի պահէ զիւր Պրոկուրորութիւն․ Այս փոփոխում գոհացուցիչ չպիտի լինի բնաւ․

Պերլինէ նոր հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ աւստրիացի Իշխան Վինտիշկրաձի Պերլին հասնիլն ընտանեկան գործոց պատճառաւ է միայն, և քաղաքական նշանակութիւն չունի․

Կը հաստատուի թէ Շվայնիձ զօրավար, որ Վիեննայի կայսեր կողմէ Ցարին քով ղրկուած էր, ամենեւին խօսք չէ բացած ռուս զօրաց համախմբումներուն վրայ․

Աւստրիա, Իտալիա և Գերմանիա դիմումներ ըրեր են Բ. Դրան քով, Սուէզի ջրանցքին վերաբերեալ պայմանագրոյն վաւերացումը խնդրելով․ Ռուսդեսպանն ևս նոյն մտօք գործելու հրահանգ առեր է․

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՌՆԷՍԴ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Զարմացեալ նայեցայ այս հոգածութենէն, եւ առաւել եւս զարմացայ երբ մէկդի առնլով կրկնոցն եւ իւր հերաց ներքեւ տեսնելով փաղփողուն մարգարտաշար մանեակը բռնող ադամանդակուռ ճարմանդին, գետին ձգեցի կրկնոցն եւ ճարմանդին զսպանակը ճնշելով, շուտով մը դէպ ինծ քաշեցի մանեակն։ Ոչ ոք տեսած էր այս բանն, որովհետեւ երկուքս միայնակ էինք ստուերամած սրահակին մէջ, եւ օթեակին դուռը փակ էր։ Այլ սրտնեղութեամբ ինծ դարձաւ եւ ըսաւ․

—Այս իրիկուն ինչ անճարակ էք։

—Ո՛չ, անճարակ չեմ, պատասխանեցի անհնարին տխրութեան շեշտով։ Ձեզ կ'ազատեմ հանրային անպատուութենէն, և ոչ ուրիշ բան․ Հոս ամեն ոք գիտէ թէ այն թշուառական իշխանը վճարած է այս ականակապ զարդուն գինն։ Այս եղելութեան վրայ միայն կը խօսին։ Բոլոր կիները կը կրկնեն, իմանալու համար թէ ո՞վ այնքան նուաստ եղած է նմանօրինակ ընծայ մը ընդունելու չափ։ Եթէ հոս չգտնուէի, կորսուած էիք։

Կոմսուհին պրկունքը կը խածնէր։ Ցետոյ մէջ մանեակը զոր առ ինքն կը կարկառէի։ Մինչդեռ իւր կրկնոցին մէկ գրպանին մէջ կը դնէի զայն, բարկութեամբ նետուեցաւ սրահակին բազմոցին վրայ։ Ես յոտին մնացած էի։ Դրան կրթնեցայ։

—Ի՛նչ լա՛ւ, ըսաւ յանկարծ, ինչո՞ւ համար չէք շարունակեր ձեր լիրբ խօսքերը։ Կը տեսնէք արդ թէ ականջս ձեզի է։

Իմ միակ փափաքս էր օգտակար լինիլ նմա։ Ըսի իրեն թէ ինչպէս երեւան հանած էի ճշմարտութիւնը։

—Դիւքսանին քթէն բերնէն պիտի բերեմ զայդ։ Նա է որ խելքս գլխէս առաւ։ Մտքէս անգամ չէի անցըներ գնել այդ մանեակն․ արդէն մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար ֆրանք պա՛րտք ունիմ։

—Ինչպէ՛ս, գոչեցի սրտմտութեամբ, մէկ միլիոն ֆրանքէ աւելի հասոյթ ունիք եւ տակաւին պա՞րտք կ'ընէք։

Պատասխանեց․

—Է՛հ, ի՛նչ կ'ըլլայ․․․

Ցետոյ ինծ նայեցաւ արհամարհանօք, իբր թէ անճոռնի խօսք մ'ըսած ըլլայի։

Արիւնս գլուխս ցատքեց։ Արդէն կատղած էի տեսնելով որ կոմսուհին ինձմէ նախամեծար կը համարէր այդ Դիւքսանն։

—Մի՛ վախնաք, ըսի։ Բնաւ անհանգիստ մի՛ լինիք ձեր պարտքերուն համար։ Իշխանն առատաձեռն է․․․

—Բա՛ւ է, ըսաւ ոտք ելնելով։ Չափերնէդ դուրս կ'ելնէք։

Եւ, առջեւէս անցնելով, գնաց նստիլ օթեակին յառաջակողմը։ Ցետոյ որ քանի մը անգամ գլուխը կը խոնարհեցնէր պատասխանելու համար ամեն կողմէ ուղղեալ բարեւներուն։ Դեռ այնքան բաներ ունէի ըսելիք իրեն որ չուզեցի մեկնիլ։ Աթոռակի մը վրայ նստայ իրեն ետին․ այլ նա յանկարծ, գլուխն ետին դարձնելով, եւ ցուրտ նայուածքով մը, սա պարզ բառերն ըսաւ․

—Անհանգիստ կ'ընէք զիս։

Դուրս ելայ։

ԺԵ

Կ'զգայի որ դատուած եւ դատապարտուած եմ։ Այլ չէի գուշակեր բնաւ թէ մահու պատիժս ի՛նչ վայրագութեամբ ի գործ պիտի դրուէր։ Ամենաչնչին դէպք մը յառաջ բերաւ աղէտն։ Յաջորդ օր, նախաճաշին, կոմսուհին ըսաւ թէ օդը ցուրտ էր—ընդհակառակն բնաւ ցուրտ չէր—եւ թէ պէտք չէր դուրս հանել աղջիկները։ Քիչ յետոյ ինքն իսկ դուրս ելաւ կառքով։ Միջօրէէն յետոյ արեւը ծագած լինելով, աղջիկներն աղաչեցին ինծ որ շրջագայութեան հանեմ զիրենք։ Վնաս մը չտեսնելով այդ բանին մէջ, Մոնսոյի զբօսատեղը տարի զիրենք։ Երկու ժամու չափ խաղացին եւ բնաւ անհանգստութիւն մը չզգացին։ Երբ տուն դարձանք, կոմսուհին իւր սենեակն էր չորս անծանօթ, չորս այրերու հետ։ Տղաքները գնացին ողջագուրել զնա։ Ես սենեակս ելայ։ Ոմն սպասաւոր մը եկաւ ըսել ինծ թէ կոմսուհին կը փափաքէր խօսք մը զրուցել ինծ։ Վար իջայ։ Սրահին սեմը կոխածիս պէս, իւր նայուածքին սրտայայտութենէն հասկցայ թէ սոսկալի հարուած մը պիտի տար ինծ։ Զիս տեսնելուն պէս ձեռքն երկնցուց, հասկցնել ուզելով ինծ թէ աւելորդ էր ներս մտնել։ Ուստի սեմին վրայ մնացի։ Յանկարծ, այդ անխօս մարդոց առջեւ որք անհանգստութեամբ կը դիտէին վիճակս, իբր [illegible] առջեւ, ըսաւ «թէ խնդրած էր ինծմէ որ աղջիկները դուրս չհանեմ, թէ անոնց մայրն էր ինք, թէ լոկ իրեն կը վերաբերէր նոցա ժամանակին գործածութիւնն որոշել, թէ մոռնալու չէի այս ճշմարտութիւնն, եւ թէ պէտք չէր որ յանդգնէի այս տեսակ բան մը պատահէր․․․» Այս խօսքերը կը զրուցուէին այդ հանդարտ ու անպատկառ, քաղցր ու քաղաքավար ձայնով, որ աշխարհային մարդոց կրթութեան մասնաւոր ձեւն է։ Տղաքներն, այլ յայլմէ լինելով, փութացին ըսել թէ իրե՛նք թախանձած էին ինծ դուրս ելնելու համար, եւ թէ պէտք չէր յանդիմանել զիս։ Կոմսուհին լռութիւն պատուիրեց նոցա եւ վերսկսաւ նոյն խօսքերը, նոյն կեղծ դէմքով նայելով ինծ։ Բաւական արութիւն ունեցայ առարկելու թէ «որովհետեւ աղջիկները կը ձանձրանային տան մէջ եւ օդը մեղմացած էր, այնպէս կարծած էի թէ ոևէ անպատեհութիւն չկար եթէ քիչ մը մարզանք ընել տայի նոցա․ մնաց որ աղջիկները բնաւ անհանգստութիւն մը զգացած չէին։» Մեղմաձայն արտաբերեցի այս խօսքերը, դողդոջելով, եւ միշտ սեմին վրայ։ Նոյն հանդարտութեամբ պատասխանեց ինծ թէ «պէտք էր որ իւր տուած հրահանգները գործադրուէին, եւ թէ յանդիմանէ չէր ուզեր որ այս տեսակ բան մը պատահէր, որովհետեւ չէր սիրեր նորոգել այսպիսի դիտողութիւններ ընելու որք տաժանելի էին իրեն համար։»

Իրեն համար տաժանելի՜․․․ Շրթներս պիտի բանայի․ այլ յանկարծ, աչերովը ցոյց տալով ետիս գտնուած դուռը, գոգցես ըսաւ․ «Ա՛լ պէտք չունիմ ձեզ, կրնաք երթալ։» Ես ալ այդպէս ըրի, այդ մարդոց առջեւ կրած նուաստացումէս սրտաթափ։ Այլ երբ սենեակս ելայ, զգացած վիշտս պոռթկաց աղաղակներով և արցունքներով։ Անկողնոյս վրայ նետուեցայ․ կը հեկեկայի նման մօր մը որ իւր զաւկէն թշնամանուած է։ Նա՛ զոր այնքան կախարդի՛ն սիրած էի, զոր տակաւին ա՛յնքան կը սիրէի, այսպէ՛ս վարուէր ինծ հետ։ Եւ ի՛նչ առթիւ։ Այն պահուն ուր ա՛յնքան մեծ ծառայութիւն մը մատուցած էի իրեն։ Անկողնոյս վրայ կը թաւալէի, սաւանները պատռելով, մանկական բռնութեամբ դուրս տալով ի ներքս ի յիս գտնուած բոլոր ամօթն և յուսահատութիւնը։ Սպասաւոր մը եկաւ իմացնել ինծ թէ ճաշը պատրաստ էր։ Ըսի որ իմ կողմէս ներողութիւն խնդրէ իւր տիրուհիէն․ «Տենդ ունէի եւ չէի կրնար սեղան իջնել։» Կոմսուհին անշուշտ անհունապէս հրճուեցաւ այս պատրուակին, որովհետեւ խզման մը նախաշաւիղ էր։ Ճաշէն յետոյ աղջիկները սենեակս ելան։ Հեգ փոքրիկ էակներ կը հասկնային թէ ինչքան կը տառապէի, եւ իրենց պատճառաւ։ Եկած էին զիս մխիթարել։ Ցայնժամ աւելի հանդարտ էի եւ մտացս առջեւ կը բերէի իմ չարաչուք կացութեանս շարժառիթ եղող դէպքերը։ Մեծաւ մասամբ Դիւքսան իշխանին կը վերագրէի զայն։ Ալ բնաւ տարակոյս մնացած չէր թէ վերստին կոմսուհւոյն տարփածուն եղած էր նա։ Կը յիշէի հազար մանրամասնութիւններ որք ակներեւ կը ցուցնէին գաղտնի համաձայնութիւն մը կոմսուհւոյն եւ իշխանին միջեւ։ Այս ամենը կը բորբոքէր զիս։ Տղաքներն ողջագուրեցին զիս այն սիրագորով խանդաղատ ցոյցերով որ իրենց տարիքին յատուկ են, և գնացին պառկելու։ Ես հետզհետէ զգաստացայ, եւ վերջապէս, առաջին անգամ լինելով, պաղարիւն խորհեցայ վերջնական բաժանման մը գաղափարին վրայ։ Այլ կարելի չէր որ խեղճ ու կրակ ելնէի երթայի, առանց սիրտս թեթեւցնելու։ Տակաւին շա՛տ պարզամիտ էի․ «բացատրութիւն մը» պէտք էր ինծ։ Խորհելով թէ տիկինը Շալի պիտի վանէր ինծ այդ բացատրութիւնն եթէ իրմէ խնդրէի, որոշեցի բանի խօսիլ իրմէ։ Կ'ուզէի որ նոյն երեկոյին իսկ տեղի ունենար այդ։ Որոշեցի սպասել, մինչեւ որ հիւրերը մեկնէին։ Իմ սենեկիս պատուհանները գաւթին վրայ կը նայէին։ Անկից կը տեսնէի սրահին պատուհաններն հանգիտ լուսափայլ։ Կէս գիշերին, իբրեւ ետեւէն քանի անգամ լսելէ յետոյ կառատան դրան ճռնչիւնը որ կը փակուէր դուրս ելնող անձանց ետեւէն, վար իջայ։ Երբ առաջին յարկն հասայ, բազրիքէն (rampe) վար ծռելով, տեսայ երկու [illegible] որք կը մրափէին գետնայարկի անդաստակին նստարանին վրայ։ Առաջին յարկի խուցերուն առջեւ գտնուող նախասենեակը պարապ էր։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց մէջ հանդիսաւոր պաշտօններ կատարուեցան ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Սպարթալեան Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտիի.

Քարոզիչք նախ ի լուր ժողովրդեան կարդացին Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ ղրկուած շրջաբերականն և յետոյ դրուատեցին բարեյիշատակ հանգուցելոյն առաքինի կեանքն և նորա ազգաշէն գործերն. Յաւարտ Պատարագին տեղի ունեցան հոգեհանգստեան պաշտօնք մեծ հանդիսիւ և ժողովուրդը մոմեր ի ձեռին մասնակից եղաւ արարողութեան.

Մայր Եկեղեցւոյ մէջ յատուկ քարոզ խօսեցաւ Պատր. Փոխանորդ Գեր. Գէորգ վարդապետ և իրեն նիւթ առնլով կիրակի աւուր Ս. Աւետարանի ազնուականին և քանքար ընդունող ծառայից առակն՝ մեծանուն հանգուցելոյն անմահ գործերը դրուատելով՝ համայն ազգին խորին ցաւն յայտնեց նորա տարաժամ կորստեան համար, մխիթարութիւն յայտնելով սա պարագային համար միայն թէ Աստուած երբ տուաւ նմա ոսկի, ըսելով՝ «յարգեցէք զայդ» նա իբրեւ հաւատարիմ ծառայ Աստուծոյ, շատ լաւ կերպիւ կատարեց իւր պարտականութիւնն իբրեւ բարի քրիստոնեայ և ճշմարիտ հայ. Նա չեղաւ բնաւ քանքարաթաղոյց ծառայ, հետեւաբար իրաւամբ արժանի հանդիսացած է Տեառն մերոյ երկնային հրաւէրին թէ՝ «Ազնիւ ծառայ, բարի և հաւատարիմ, որովհետեւ ի սակաւուդ հաւատարիմ եղեր, ի վերայ բազմաց կացուցից զքեզ, մուտ յուրախութիւն Տեառն քո».

Ժողովուրդն որ բազմութեամբ ներկայ էր՝ սրտագին «ամէն»ներով ձայնակցեցաւ այն մաղթանաց, զոր Գեր. քարոզիչն ըրաւ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն և վասն անպակասութեան յազգիս Սպարթալեանի նման բարերար անձնաւորութեանց.

* * *

Վերջին պաշտօն Իզմիրէն ստացանք մեր Թղթակցին նամակն որով կը խօսի Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտիի մահուան և յուղարկաւորութեան վրայ.

Յուղարկաւորութիւնն ամենափառաւոր շքով կատարուեր է անցեալ չորեքշաբթի օր, 23 դեկտեմբեր, ի ներկայութեան աւելի քան 10000 հոգւոյ բազմութեան մը քաղաքին ամեն բնակիչներէն. Քաղաքին զինուորական հրամանատար Օսման փաշա և կառավարական բազմաթիւ պաշտօնատարք, քաղաքին բոլոր հիւպատոսք և նշանաւոր անձինք, ամեն ազգէ պատգամաւորութիւններ մասնակցեր են յուղարկաւորութեան. Ամէն կողմէ շքեղ ծաղկեփնջեր ղրկուած էին.

Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ դամբանականը խօսեր է Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան, որ յատուկ հրաւիրմամբ Գարաճաչէն եկած էր. Նմանապէս ատենաբանութիւնք եղեր են հայերէն, թուրքերէն և իտալերէն լեզուաւ.

Նոյն օրը փակ մնացեր են Իզմիրի ոչ միայն ազգային, այլ և յոյն և հրէայ վարժարաններն, ամբողջ Հայոց Շուկան և միանգամայն մաքսատունը.

Մանրամասնութիւնք վաղը.

Այս աւուր Կրօնական Ժողովոյ նիստին հրաւիրեալ են Ազգային Ժողովոյ Մայր Դիւանն և Քաղաքական Ժողովոյ դիւանը, խորհրդակցելու համար ազգային ծանուցեալ խնդրոյն վրայ.

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն, ընկերակցութեամբ Արշարունի Արժ. Յովհաննէս վարդապետի, Պատրիարքարանի գործակատար Մրէնկեան Մեծ. Աբրահամ էֆէնտիի և Նարկիլէճեան Մեծ. Յակոբոս էֆէնտիի, շաբաթ օրը Ծննդեան տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութեան գնաց ի Ֆէնէր Յունաց և ի Բերա Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարաններն.

Գեր. Փոխանորդ Հայրն և Մրէնկեան էֆէնտի յետոյ Օրթագիւղ երթալով նոյնպէս շնորհաւորական այցելութիւն տուին Պուլկարաց Գեր. Էկզարքին.

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն յետ այս այցելութեանց Ղալաթիոյ եկեղեցին երթալով աչքէ անցուց կատարուած շինութիւնները.

Միացեալ ընկերութեանց Մշոյ վարժարանի փակման լուրը, զոր հաղորդեցինք ուրբաթ աւուր թուով, ընդհանուր վիշտ պատճառած էր. Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց՝ այդ վարժարանը փակուած չէ, սպասելով ի Պոլիս լինելիք կարգադրութեանց.

Երուսաղէմէն կը գրեն մեզ դեկտեմբեր 12 թուականաւ.

Արեւելքի 1174 և 75 թիւերուն մէջ կարդացի Պ. Ռ. Պատկանեանի մէկ տեղեկութիւնն արտատպուած Տփղիսի Արձագանքէն. Այդ լուրին համար — իբր թէ 250,000 րուպլիի կտակ մը եղած է Երուսաղէմի վանուց — կ'ըսէք թէ «իբր հետաքրքրական ինչ հաղորդելով կ'սպասենք Ս. Երուսաղէմէն գալիք տեղեկութեանց.» Այդ ըսելով անշուշտ կ'ակնարկէք ձեր Թղթակցէն ստանալիք տեղեկութեանց. Արդ կը փութամ հաղորդել թէ՝ Ուխտաւորի Նամակին մէջ հաղորդուած այդ լուրն անհիմն է բոլորովին. Եթէ Ուխտաւորը կ'ակնարկէ Նախիջեւանցի Տիկին Գոգոյեանի, որ մի քանի ամսէ ի վեր աստ կը գտնուի, բարեպաշտ տիկինը մինչեւ ցարդ այսպիսի կտակ մի բրած չէ.

Ոչ երբէք Երուսաղէմի միաբան մը հետամուտ եղած է համոզել բարեպաշտ տիկինն որ իւր նուէրներէն զրկելով ազգային ուրիշ հաստատութիւններ, միմիայն Երուսաղէմի հոգայ. Ազն. Տիկին Գոգոյեան այնքան միամիտ չէ որ՝ ո՛ և է վարդապետի — եթէ երբեք գտնուէր իսկ — թելադրութեանց համեմատ իւր բարեգործութիւնները կատարէ. Տիկին Գոգոյեան շատ խոհեմ, փորձառու, գործէ հասկցող բարեպաշտ կին մ'է և իւր այս յատկութեանց ապացոյցները տուած է այն բարեգործութիւններովն զորս ըրած է ի Նախիջեւան.

ԵՐԵԿԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Օր. Ասթինէ Ե. Մուրատեանի նուագահանդէսը կատարեալ յաջողութիւն մը և ըստ բազմաց մեծ յաղթանակ մ'եղաւ.

Ընտիր բազմութիւն մը որուն մէջ կը գտնուէին քանի մը նշանաւոր արուեստագէտներ ընդ որս և Ֆրանսուա Տէյլա Սուտա պէյը՝ Լիսթի նշանաւոր աշակերտներէն մին՝ նոյնպէս բազում արուեստասէրք փութացեր էր պատուել հայ մատաղ օրիորդին յերաժշտական ասպարէզ թեւակոխումն և որոտալից ծափերով քաջալերեց զայն.

Սակայն կը ցաւիմք որ նիւթական յաջողութիւնը շատ ստոր մնացած է բարոյականէն, զի փոխանակ շահու վնաս ալ եղած է.

Միթէ չէ՞ր արժեր որ հասարակութիւնը լաւագոյն ընդունելութիւն մ'ընէր հայ աղջկան մը որ առաջինն ըլլալով կը համարձակի նուագահանդէս տալ Պոլսոյ մէջ. չէ՞ր արժեր որ նիւթապէս ալ քաջալերուէր այն նոր բազմախոստ հայրը որ չնայելով վարժապետական փշալից ասպարիզին յեղյեղուկ վիճակին, մեծամեծ զոհողութեամբք կ'ընծայէ ազգին պատուաբեր արուեստագէտ մը որուն ապագայն այնչափ փայլուն կ'երեւի.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Լ. Հէրըլտ իւր շաբաթ աւուր խմբագրականաւ մանրամասնօրէն խօսելով Պարօն տը Հիրշի և կայս. կառավարութեան միջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ, կ'ըսէ թէ խնդիրն այն վիճակին մէջ է յոր կը գտնուէր վեց շաբաթ առաջ, վասնզի Պարօն տը Հիրշ անդրդուելի մնալով իւր պահանջմանց վրայ, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն եւս իւր կողմէ հարկ դատեր է ետ առնուլ այն զիջողութիւններ զորս ըրած էր հաշուական ծանուցեալ խնդրոյն վեց կէտերուն վրայ, յուսալով համաձայնութեան մը գոյացման դիւրութիւն ընծայել.

—Ուրբաթ աւուր Սէլամլըքէն յետոյ, Պարօնը կայս. պալատ երթալով, տեսակցութիւն մ'ունեցաւ երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի հետ. Վեհ. Սուլթանն իմանալով Պ. տը Հիրշի ներկայութիւնը, բարեհաճեցաւ Իւր կայս. բարիներն հաղորդել տալ նմա.

—Պարոն տը Հիրշ շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով հաշուական խնդրոյն վրայ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ.

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհուրդը Սիւէզի ջրանցքի խնդրոյն առթիւ իւր որոշումը տուած եւ տեղեկագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցած էր.

Կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը նոյն խնդրոյն առթիւ տալիք պատասխանն այսօր վաղը պիտի հաղորդէ Ֆրանսական կառավարութեան.

—Նախարարաց Խորհուրդն որոշած էր Սկիւտարի մէջ ջուր բերել տալու համար մենաշնորհ տալ մէկ քանի իտալացւոց և իւր որոշումը պարունակող տեղեկագիրը մատուցած էր Վեհ. Սուլթանին. Արդ, Հաքիքաթ կ'իմանայ թէ այդ տեղեկագիրը վերստին Նախարարաց Խորհրդոյն վերադարձուեր է ինչ ինչ կէտերը վերաքննելու համար.

ԱՍՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Շաբաթ աւուր Լ. Հէրըլտի մէջ կը կարդանք.

«Երեք չորս շաբաթ առաջ, օսմ. իշխանութիւնք լուր առին թէ խումբ մը վարձեալ անձինք կը պատրաստուէին ասպատակել ի Պուլկարիա. Այս տեղեկութիւն բոլորովին վստահութեան արժանի աղբիւրէ մը չէր բղխեր, բայց գոնէ նախազգուշակել կուտար դէպքեր որք երեւան ելան. Անցեալ երկուշաբթի, 70 անձինք՝ մեծաւ մասամբ Գարատաղցի՝ քանի մը պուլկար գաղթականաց հետ, Ոսկեգիւղէն Նաւաձիգ [illegible] շոգենաւը նստան զէնքերով և բեռներով. այդ շոգենաւ 120 ոսկւոյ վարձուած էր իրենց պետին կողմէ ուղեւորութիւն մ'ընելու ի Սեւ Ծով. Այդ շոգենաւ իւր թուղթերը պատրաստել տուաւ Քէօսթէնճէի համար, սակայն փոխանակ յիշեալ նաւահանգիստն ուղեւորելու, Վասիլիքօս գնաց որ օսմ. հողին վրայ փոքրիկ նաւահանգիստ մ'է, Պուրկազէն քիչ մը վար. Վասիլիքօէն քիչ հեռաւորութեամբ, այդ զինեալ խումբը ցամաք ելաւ եւ յառաջացաւ դէպ ի պուլկարական հողն, օսմ. սահմանագլխոյն մերձ մնալով սակայն, որպէս զի աւելի յապահովի լինի, եթէ զինուորական զօրութեան պատահի. Ասոնց հետքը կորսուեցաւ, սակայն կ'երեւի թէ պուլկար իշխանութիւնք տեղեկացան եղած պատրաստութեան եւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առին. Այդ հրոսախմբին նպատակն էր Պուրկազի վրայ յարձակում մ'ընել, եւ զայն կազմող մարդոց շատերն արդէն մասնակցած էին այն հռչակաւոր արշաւանաց որ քանի մ'ամիս առաջ պատրաստուած էր յիշեալ քաղաքին վրայ եւ որ այնքան ձախող կերպիւ ի դերեւ ելաւ. Չիմացուեցաւ թէ վերջ ի վերջոյ ի՛նչ եղաւ այդ հրոսախումբ, սակայն ստոյգ կ'երեւի թէ մինչեւ Պուրկազ չէ հասած այն և թէ ճանբուն վրայ պուլկար զինուորականաց հանդիպելով ցիրցան եղած է յետ կռուոյ մը յորում իրենցմէ շատեր սպաննուած են. Ըստ մեր տեղեկութեանց, այդ տկար և անմիտ արշաւանաց ծախքերն հոգացուած են Մոսկուայի և Օտեսայի սլաւական գոմիթէներուն կողմէ որք իրենց գործակալաց խորհրդով մղուեր են այդ յիմարութիւնն ընելու. Այդ գործակալք առեւտուր մը դարձուցած էին իրենց քաղաքական պաշտօնն, ազդեցութիւն բանեցնելով գոմիթէներու վրայ և մղելով զանոնք այսօրինակ յանդգնութեանց, որպէս զի նոյն իսկ այդ գոմիթէներու հետաքրքրութիւնը վառ մնայ և իրենց ապրուստն ապահովուի. Եւ ահա այսպէս, այդ թշուառականաց թոշակներն ապահովուելու համար, գոմիթէները կը խաբուին, չարաչար կը գործածուին և անգէտ մարդոց խումբ մը մահուան կ'առաջնորդուի. Այս գործին մասնակցող անձանց մէջ յիշատակութեան արժանի քանի մ'անուններ լսեցինք, սակայն չենք ուզեր կանխահաս կերպիւ հրատարակել զայնս.»

* * *

Լ. Հէրըլտ այս մանրամասն տեղեկութիւնները լուր բաժնին մէջ հրատարակելէ զատ, խմբագրական բաժնին մէջ եւս հետեւեալ դիտողութիւնները կ'ընէ.

«Զարմանալի կը թուի որ, մինչդեռ սովորական ուղեւորք չեն կրնար Ոսկեղջեր մէջ շոգենաւ նստիլ, առանց խոյս տալու նաւահանգստի ոստիկանութեան հսկողութենէն, եօթանասուն զինեալ անձինք կրցած են յանկարծ վարձեալ շոգենաւ մը նստիլ առանց նշմարուելու և մեկնիլ, առանց նաւահանգստի պաշտօնէից ուշադրութիւնն հրաւիրելու. Այստեղ չենք ուզեր խնդրոյ առարկայ ընել նաւահանգստի ոստիկանութեան աչալրջութիւնը, սակայն մեզ կը թուի թէ, այդ ոստիկանութեան պաշտօնէից ոմանք՝ փոխանակ իրենց բոլոր ուշը կեդրոնացնելու սովորական ձեւակերպութեանց վրայ, լաւագոյն կ'ընեն աչքերնին բանալով ապօրինաւոր ուղեւորութեանց վրայ, ինչպէս [illegible] շոգենաւունը որ կատարուած է իշխանութեանց աչաց առջեւ.»

* * *

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց Թէրճիւմէի, այս չարագործաց պետն որ Գարատաղցի Գաբա անուն անձ մ'էր, պուլկար զինուորաց կողմէ գերի բռնուեր է և զրոյցի մը նայելով չարագործներէն 11 և ուրիշ զրոյցի մը համեմատ 60 հոգի սպաննուեր են.

Ադրիանուպոլսոյ, Սելանիկի և Մանաստըրի կուսակալութիւնք հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր են ձերբակալելու համար այդ արշաւանաց հեղինակներէ զանոնք որք յաջողած են խոյս տալ.

ՊԷՐՈՒԹԻ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Պէրութի նորակազմ նահանգին կուսակալ Ալի փաշա անձնական գործոց պատճառաւ տասն-հինգ օրի չափ յետաձգած է իւր ուղեւորութիւնը, թոյլտուութեամբ Վեհ. Սուլթանին.

Յ'ժամանումն Ալի փաշայի, Նուսուհի պէյ փոխանորդաբար պիտի վարէ կուսակալութեան գործերը.

Սուրիոյ նահանգին տպագրական և արտաքին յարաբերութեանց տնօրէնն յետ այսորիկ Պէրութի մէջ պիտի կատարէ իւր պաշտօնը.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ

Թէրճիւմէ խօսելով Քարբերդի, Տիգրանակերտի, Սեբաստիոյ և Հալէպի նահանգաց երկրագործութեան վրայ, կ'ըսէ թէ օր աւուր անկեալ վիճակի մը կ'ենթարկուին անոնք և թէ այդ կողմերն ո՛չ երկրագործական Սենեակներ կան և ոչ քննիչներ. Թուրք թերթն ի վերջոյ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ.

—Սիւվանէն (Տիարպէքիրի նահանգին մէջ) Թէրճիւմէի ուղղեալ բազմաստորագիր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մարախն այս տարի ջնջած է իրենց հունձքն եւ այս օրերս ալ արջառոց մէջ հիւանդութիւն մը ծագելով բոլորովին թշուառութեան մատնած է տեղւոյն ժողովուրդը. Հեռագիրն ի վերջոյ կայս. կառավարութեան գթութիւնը կը հայցէ.

—Կայս. կառավարութիւնը նկատելով որ Զմիւռնիոյ, Սելանիկի և Պէրութի նահանգները կարեւոր դիրք մը ունին և վաճառականութիւնք օր յաւուր կ'ընդարձակին, որոշեր է յատուկ առեւտրական քննիչ մը ղրկելով այդ կողմերն առեւտրական սենեակները կանոնաւոր վիճակի մը մէջ դնել և այդ հարկ եղած միջամտութիւնն ընել նոյն նահանգաց կուսակալաց մօտ.

ՆԱՄԸԳ ՓԱՇԱ

Վեհ. Սուլթանի թիկնապահ Նամըգ փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր սկսած է ապաքինիլ.

Ն. Վեհափառութիւնը մէկ քանի անգամ յատուկ պալատական պաշտօնեայներ ղրկելով Ն. Վսեմութեան ողջութիւնն հարցուցած է.

—Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Եէմէնի կուսակալութեան օգնական Ալի Րիզա էֆէնտիի.

—Անգլիական դեսպանն իւր առաջին թարգմանին հետ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ.

— Մայրաքաղաքիս ռումանական դեսպանատունը ձեռնարկներ կ'ընէ Բ. Դրան մօտ, որպէս զի ազատ թողուի Քարայեանի անուն ուսուցիչն որ ձերբակալուած է Եանեայի մէջ.

—Անգլիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Հէնրի Ֆաուսէթ երէկ Զմիւռնիա ուղեւորեցաւ դեսպանատան պահակ շոգենաւով.

—Հալէպի և Ադանայի կուսակալք պատասխանելով Ներքին գործոց նախարարութեան մէկ գեկոյցին՝ ծանուցած են թէ այդ կողմերու այգիներու մէջ որթալուէի հետք չկայ.

—Պասրայի կուսական հեռագիր մ'ուղղելով Ներքին գործոց նախարարութեան՝ ծանուցած է թէ նահանգին շրջակայից մէջ, ուր մէկ քանի տարի է ի վեր երաշտութիւն կը տիրէր և այդ պատճառաւ բաւական վնասներ պատահած էին, այսօրերս բարեբեր անձրեւներ սկսեր են տեղալ.

—Երէկ իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան Է. զօրաբանակի Միրլիվաներէն Ասձէտ փաշա եւ Գոսովայի պատժական ատենին նախագահ Սալիմ պէյ.

—Կայս. կառավարութիւնը, կ'ըսէ Թէրճիւմէ, նկատելով որ Սէրֆիճէի կառավարիչ Րէշատ փաշայի պաշտօնավարութեան դէմ բողոքներ կը լինին և թէ ժամանակէ մ'ի վեր այդ կողմերն աւազակներ երեւան եկած են որք մեծապէս կը վնասեն երկրագործութեան և վաճառականութեան, Սելանիկի կուսակալութեան օգնականը ղրկած էր ի քննութիւն.

Այդ քննիչ իւր պաշտօնը կատարելով ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկած է ձեռնհաս իշխանութեան.

—Պետական Խորհրդոյ նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ շաբաթ օրն իւր պաշտօնատեղին չգնաց.

—Կ'ըսուի թէ ելմտական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ նորանոր կազմակերպութիւնք ի գործ պիտի դրուին.

—Ուրբաթ օրը Վօսփորէն անցաւ շոգենաւ մը որ Համպուրկէն կուգար ռազմամթերք բեռցած ի հաշիւ ռումանական կառավարութեան. Բարձրագոյն հրամանաւ, երկու օսմանեան սպայք այդ շոգենաւը նստան մինչեւ ռումանական նաւահանգիստ մը հսկելու համար.

—Կը յիշուի թէ իբր երկու շաբաթ առաջ հրդեհ ծագելով ի Նիշան Թաշ, Նասիր փաշայի (զօրավար Ուէգէլ) տունն այրեցաւ. Վեհ. Սուլթանն՝ յոյժ զգածեալ ծերունի զօրավարին պատահած այս դժբաղդութենէն, հրամայած է որ Նասիր փաշայի պահանջը մնացած բոլոր թոշակները վճարուին Սպարապետի Դրան կողմէ.

—Անտառաց եւ հանքաց կանոնաւոր շահագործման համար կարգեալ յանձնաժողովն այսօր ի նիստ պիտի գումարի.

—Մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան թարգման Պ. Միլլէր յիշեալ դեսպանատան քարտուղար անուանեցաւ.

—Իտալական դեսպան Պարոն Պլան մտադիր է յառաջիկայ ամսոյ մէջ արձակուրդով Իտալիա ուղեւորել իւր կնոջ հետ. Տիկին Պլան քանի մ'օր Բարիզ պիտի անցունէ իւր մօր քով.

—Պասրայէն կը գրեն թէ, կ'ըսէ [illegible], Պէտէվիք ասպատակութեանց ձեռնարկած են, սակայն տեղական իշխանութիւնք հարկ եղած միջոցներով կ'աշխատին հալածել զանոնք և ի կարգ բերել.

—Ի հաշիւ օսմ. կառավարութեան Քրուփի զինագործարանին մէջ պատրաստուած քանի թնդանօթք մայրաքաղաքս բերուեցան քանի մ'օր առաջ յատուկ շոգենաւով մը և Թօփհանէ հանուեցան.

—Սելանիկէն կը գրեն թէ ամսոյս 15/27 ին, Ալլահինի եղբայր Ջրաղացքին մօտ մարդու մը դիակը գտնուեր է. ոստիկանական քննութեամբ հաստատուեր է թէ այդ մարդ Լիբս անուն գերմանացի մ'էր երկաթուղեաց մեքենավար.

Ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մեր այս աւուր Դ. երեսին մէջ հրատարակեալ պաշտօնական յայտարարութեան վրայ.

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
Ժ. Տ. ՑԱՆԷԹԹՈՅԻ
Ղալաթիա, Գոմիսիօն խան, Թիւ 18

ԱԶԴ

Նոր տարւոյ համար լաւագոյն կաղանդչէքներն են հետեւեալ վիճակահանութեանց տոմսերն որք երաշխաւորեալ են իրենց փոխադարձ կառավարութիւններէն.

Օսմ. կայսերական կառավարութեան մէկ մասնաւոր հրամանագրոյն շնորհիւ, Դրամատունս արտօնեալ է Բուլկէրի երկաթուղեաց արժէթղթոց Բաժնեկներ ծախել, կառավարութեան դրոշմով և Առեւտրական Դատարանին կնքով վաւերացեալ.

Յառաջիկայ վիճակահանութիւնն է փետրուար 1ին.

500 թիւեր պիտի շահին ըստ այն յայտակագծին որ կը գտնուի Բաժնեկներուն ետեւ.

ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 300,000 ֆրանք.

Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրշ.

Շահուց մէկ չորրորդին իրաւունք ունեցող 50 տոմսի ի միասին գինն է 100 ղրշ. 20 տոմսին՝ 40 ղրշ, 10 տոմսին՝ 20 ղրշ. 5 տոմսին՝ 10 ղրշ. Իսկ շահուց մէկ չորրորդին իրաւունք ունեցող մէկ տոմսի գինն է 2½ ղրշ.

Դրամատանս մէջ կը գտնուին նաեւ Սաքսոնիոյ Լօդըրիին տոմսերն՝ յունվար 9ի և 10ի վիճակահանութեան համար.

Մէկ տասներորդ տոմսին գինն է 25 ղրշ. ոսկեդրամ, մէկ հինգերորդ տոմսին գինն է 50 ղրշ.

Նոյնպէս Համպուրկի Լօդըրիին տոմսերէն՝ յունվար 11ի և 12ի երկրորդ վիճակահանութեան համար.

Մէկ ութերորդ տոմսին գինն է 25 ղրշ. ոսկեդրամ, մէկ չորրորդ տոմսին գինն է 50 ղրշ.

Դարձեալ Պրունսվիքի Լօդըրիին տոմսերէն՝ յունվար 12ի և 13ի վիճակահանութեան համար.

Մէկ ութերորդ տոմսին գինն է 17½ ղրուշ, մէկ չորրորդ տոմսին գինն է 35 ղրշ.

Այս վերջին երեք վիճակահանութիւնները կը բաղկանան ընդամենը 284000 թիւերէ, որոց 141000ն անպատճառ պիտի շահին. Մեծ բաժինները կը հասնին 500000, 300000, 200,000, 150000, 100000 մարքի եւն.

Փետրուար 1ին տեղի պիտի ունենայ իտալական Կարմիր Խաչի արժէթղթոց վիճակահանութիւնն, ընդ հովանաւորութեամբ Իտալիոյ թագաւորին և թագուհւոյն և ընդ երաշխաւորութեամբ իտալական կառավարութեան.

Այս արժէթղթեր 47 տարւոյ համար արժէք ունին, տարին 4 վիճակահանութեանց կը մասնակցին և մինչեւ իսկ քանի մը վիճակահանութիւններէ յետոյ կրնան 130 ղրուշի ետ դարձուիլ Դրամատանս.

Մեծ բաժիններն են 100000, 80000, 15000 ֆրանք և այլն.

Արժէթղթին գինն է 1½ Օսմ. ոսկի.

Վերոյիշեալ բոլոր տոմսերն հասարակութեան կը յանձնարարուին իրենց բացարձակ ապահովութեան և շահելու մեծ հաւանականութեան համար. Ուստի կարելի է գործածել զանոնս իբր կաղանդչէք, քանի որ ամենադոյզն ստակով կը գրուի ընծայ մը, որ բարեյաջող պարագայի մէջ կրնայ կլորիկ հարստութիւն մը պարգեւել.

Դրամատունս միշտ հնչուն դրամով վճարած է իւր յաջողորդաց շահած բաժինները, և համարձակութեամբ կը հրաւիրէ հասարակութիւնը գնել այս տոմսերէն.

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքողք պարտին ժամանակին դիմել Դրամատանս. գաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է փոխարժէքը ղրկել. Ոսկին 100 ղրշէն կ'ընդունուի.

Ժ. Տ. ՑԱՆԷԹԹՕ
Ղալաթիա, Գոմիսիօն խան, Թիւ 18

ՆՈՐԱՀՆԱՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՍԻԿԱՌ ՇԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սոյն ճարտարուեստ գործին, որոյ միջոցաւ վայրկենական արագութեամբ և շատ ձեւաւոր սիկառներ կը պատրաստուին, եւրոպական ճարտարագործութեան նորագոյն գիւտերէն մին է. Իւրաքանչիւր գործիքի հետ կը տրուի գործածութեան եղանակը բացատրող երեքլեզուեան ազդ մը.

Գործիքին մեծութիւնն է մէկ մատնաչափ.

Կը ծախուի, խիստ դիւրամատչելի գնով, ԲԵՐԱ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց, ծխավաճառ Պ. Նշան Փափազեանի քով, և ՂԱԼԱԹԻԱ, [illegible], Պ. Շիթեանցի խանութը, Ռուսաց փոստայի մօտ.

1540 5—6

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պրուսէլ, 7 յունվար

Նօռ կը հաստատէ թէ տրամադրութիւնք ամենուրեք խաղաղասիրական են. Անմտութիւն կը համարի խօսիլ մօտալուտ պատերազմի մը վրայ, եւ կը յարէ թէ Ֆէրտինանտ իշխանին անկումէն յետոյ միջազգային զինաթափութեան ճամբայ պիտի բացուի.

Բարիզ, 7 յունվար

Պ. Վիլսոն. ամբաստանեալ է պատուանշանաց առեւտուրի նոր դատի մը մէջ.

ԱԺԱՆՍ ՌՕՅԹԷՐ
(Մասնաւոր հեռագիր Թէրճիւմէի)

Լոնտոն, 6 յունվար

Վիքթորիա թագուհին յառաջիկայ գարնան Ֆլօրէնծա պիտի երթայ, ուր այժմէն յատուկ բնակարան մը վարձել տուաւ.

Լոնտոն, 6 յունվար

Պերլինէ կը ծանուցուի անգլիական լրագրաց թէ Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահ Պ. Քառնօ ամանորի առթիւ ընդունելով դեսպանական մարմինն և փրանսական աւագանին, յայտարարած է թէ ցորչափ ինք նախագահ է Հանրապետութեան, Ֆրանսական կառավարութիւնը պատերազմասէր քաղաքականութեան մը չպիտի հետեւի, և թէ ինքը զայս յատկապէս իմացուցած է Վիլհէլմ կայսեր.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 28 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	111 1/4
3 » » » (վճռ. կնին)	111 7/8
3 Բարիզի » (պանքայի)	22 72 1/2
3 » » » (վճռ. կնին)	22 80

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ն.)	Սէրի Գ.	կ.	15 15
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	»	15 15
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուելու	»	»	15 16
Բարձրագոյն գին	»	»	15 16
Նուազագոյն »	»	»	15 15 1/2
Կէս օրին	»	»	15 15 1/2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	34 22
Այս առաւօտ	34 34
Կէս օր	34 34

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա Սէրի		23
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ »		14 10
» 1865) » 1869) » 1873)	Գ »	Օ.	15 16

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 10
Քրէտի Ժէնէրալ Գ. կ.	Օսմ. »	6 35
Պանք տը Բօնս	»	6 30
Ռօս. Շանժ է վալէօր	»	4
Տրամուէյ	»	362 1/2
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	36
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
[illegible] Լաւրիօմի	»	127

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
0 Ֆրանքնոց	»	88 10
Անգլիական ոսկի	»	111 8
Ռուս իմբերիալ	»	90 35
Քմիմց	»	51
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 30
» արծաթ	»	74
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	109
Վեշլիկնոց	»	104
Հինգնոց	»	104
Մէթալիք	»	100 30
Թասֆիէ	»	15 35

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 7 յունվար ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ				103 1/8
Օսմ.	»	Սէրի Գ.	բացուելու	13 15/16
»	»	»	գոցուելու	14
»	»	»	Ա.	23
»	»	»	Բ.	14 1/2
»	»	»	Գ.	13 3/4
Օթօման 1871				73
Փոխառութիւն 1877				86 1/4
Պանք Օթօման				10 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873				93 5/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)				74
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)				99 1/2
Տայրա Սանիէ				70 5/8
Դօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)				95
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %				— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ				25 536

Վիեննա, 7 յունվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	127 20
Օսմանեան երկաթուղի	17 20

Բարիզ, 7 յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %				107 80
»	»	3 %		81 42 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ	Սէրի Գ.		բացուելու	14 02 1/2
»	»	»	գոցուելու	14
»	»	»	Բ.	14 20
»	»	»	Գ.	13 90
Օսմանեան երկաթուղի				34 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք				— —
Պանք Օթօման				511 25
Գրէտի Լիոնէ				578 75
» Ֆօնսիէ				1390
Բաժնետոմս Լիոնի				1252 50
Սուէզի ջրանցք				2087 50
Ռուսական 5 % 1877 ի				98 5/8
Իտալական Ռանթ				94 77 1/2
Սպանիական (արտաքին)				66 3/4
Եգիպտական միացեալ				375
Բրիօրիթէ թիւրք				360
5 % Հելլենական				358 75
Չէք Լոնտրայի վրայ				25 31

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 6 յունվար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քօնսօլիտէ	— —
Եգիպտական	374 37 1/2

Հրատարակուեցաւ Ոսկեան Կոմիտաս Էֆ.ի հրատարակած Հայերէնէ ի Գաղղիերէն աշխարհաբար Բառգիրքին 22րդ տետրը, մաքուր տպագրութեամբ.

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի ՏՕՔԹ. Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են սոյն օգտաշատ գրքէն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է հասարակութենէն և անհրաժեշտ է ամէն ընտանեաց այն անմիջական օգնութեան համար զոր կը մատուցանէ յանկարծական պատահարաց դէմ բժշկին հասնելէն յառաջ և առ հասարակ ամէն տեսակ հիւանդութեանց դարմանման մասին։

Փափաքողք պէտք է դիմեն
ի ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՃԱՐԴԱՐԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան համամ փողոց Թիւ 14.
5—6 1386

Հրատարակուեցաւ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1888
ՍԵՓՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Կը պարունակէ բաց ի տոմարական գիտելիքներէ ժամանակագրութիւնք.—Աղիւսակ դրամոց գըլխաւոր ազգաց.—Ամանորեանք.—Անուանք Օսմ. կայսերաց.—Աւագանի կայս. Պալատան.—Նախագահութիւն Բ. Դրան.—Մեծ պաշտօնատարք մայրաքաղաքիս.—Հրամանատարք բանակաց.—Պետական խորհուրդ.—Արդարութեան և կրօն. գործոց նախարարութիւն.—Մաքսատունք.—Կուսակալք նահանգաց.—Պատրիարքունք եւ Ազգապետք.—Օսմանեան դեսպանք.—Դեսպանք եւ հիւպատոսք օտար տէրութեանց ի Կոստանդնուպոլիս.—Վիճակագրութիւն Օսմանեան կառավարութեան.—Հայ ազգի պաշտօնատարք եւ ատենաժողովք.—Հայ. ազգաբնակութիւն Հայոց.—Կաթողիկոսունք.—Ազգ. կեդրոնական վարչութիւն.—Ցանկ Ազգ. երեսփոխանաց.—Պաշտօնեայք պատրիարքարանի.—Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ և Թեմք.—Հովւութիւնք.—Մայրավանք Թուրքիոյ.—Թաղականք Կ. Պոլսոյ.—Հանգստարանք Թուրքիոյ.—Բարեգործ. եւ կրթ. հաստատութիւնք.—Առաջնորդութիւնք ի Ռուսաստան եւ այլն.—Մայրավանք ի Ռուսաստան եւ այլն.—Կայսերական գերդաստան Ռուսիոյ.—Հայ ազգի ատեանք եւ պաշտօնատարք Ռուսական տէրութեան.—Նոյն, Պարսկական տէրութեան.—Նոյն, այլ եւ այլ տէրութեանց.—Կաթոլիկեան Հայ հասարակութիւն.—Բողոքական Հայ հասարակութիւն.—Ցուցակ կրթական պաշտօնէից.—Դասատուք պետական ուսումնարանից.—Բժիշկք քաղաքային եւ զինուորական.—Փաստաբանք.—Արուեստագէտք.—Լրագիրք.—Հեռագրութիւնք Թուրքիոյ և միջազգային.—Միջազգային Թղթատարութիւն.—Ելեւմուտք նամականաց.—Ցամաքային Թղթ. սակագին Թուրքիոյ.—Ժամանակացոյց Օսմ. Միջ. Թղթ.—Ազգ.—Ծանուցմունք.

Գինն է 3 դահեկան

Կեդրոնատեղին է Գ. Պաղտատլեան գրատունը, Յակոբեան խան Թիւ 13։
1338

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՐԱ, 28 դեկտ.

Կը խնդրեմ որ Արեւելքի մէջ անկիւն մը շնորհէք ինձ յայտնելու իմ և աշկերտացս խորին երախտագիտութիւնն առ ազնուաշուք պաշտպան տիկնայս որք իրենց թանկագին օժանդակութեամբ ըստ կարելւոյն նըպաստ դառն ըրին ինձ ազգային կենացս փորձառութեան այս տխուր դասին ալ։

Այլ բաւական բառ չեմ կարող գտնել իմ և իմ դասուց շնորհապարտ ըզգացումներն յայտնելու առ Պ. Օկիւսթ Լոմպարտի՝ նշանաւոր արուեստագէտն՝ որ ստուգիւ փառք է իւր արուեստին իւր մեծ հանճարով՝ եւ պատիւ մարդկային ընկերութեան իւր գերազնիւ զգացումներով և գերընտիր բարոյականով։ Երջանիկ է Պոլսոյ ժողովուրդն և մանաւանդ մեր հասարակութիւնն որ բաղդ ունի օգուտ քաղելու այս նշանաւոր մարդուն երաժշտական ծառայութենէն։

Ես որ դասատու ըլլալով ինձ յաւէտ պատիւ կը համարիմ վարժապետական տակաւին կարի արհամարհ անունը, կ'խոհիմ թէ ուսուցչի վարձն իւր ընդունած մի քանի լումայն չէ՝ զոր շատ անգամ անոր երեսին կը նետեն իբր շնորհ… ա՛հ, ես գիտեմ թէ յաւիտեան պիտի չկարենամ փոխարինել Պ. Օկիւսթ Լոմպարտիի իմ աշկերտացս համար հեղած քրտինքն և սպառած ջանքը։

Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ Ի ԿԱՅՍ. ԲԱՐՁ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՍ

Ուրախութեամբ կը տեսնուի որ ամէն տարի Կայս. Բարձ. Վարժարաններ մտնելու համար դիմող հայ երիտասարդաց թիւը բազմանալու վրայ է, այլ սակայն ցաւելով կը դիտուի որ առնուազն քիչեր կը յաջողին մտնելու,— Ոմանք բուն դրուելու ժամանակ չգալով, բացուելէ յաբաթներ վերջ կը ներկայանան, իսկ ժամանակին ներկայացողք մուտքի քննութեան մասին առաջուց տեղեկութիւն չունենալով յանպատրաստի քննութեան կը մտնեն և որով սակաւք կը յաջողին։ Մանաւանդ գաւառացի երիտասարդք այսպիսով ամբողջ տարին կը կորսնցունեն և խեղճ վիճակի կը մատնուին։

Այս դժուարութիւնները բառնալու և ուսումնասէր պատանեաց ու երիտասարդաց դիւրութիւն մ'ընծայելու նպատակաւ կը փութամ Արեւելքի միջոցաւ Կայս. Միլքիէ և Բժշկական վարժարանաց մուտքի քննութիւններն ի յայտ ածել, որք կը բաղկանան հետեւեալներէ։

1. Տաճկ. խիլա (ուղղագրութիւն).
2. Իլմը սարֆ (քերականութիւն, տաճկ., պարսկ. և արաբ).
3. Իլմը հիսապ (Թուաբանութիւն մինչև համեմատութիւն).
4. Ճօղրաֆիա (աշխարհագրութ.).
5. Սարֆը Ֆրանսէվի (գաղ. քերականութիւն, քիչ շատ թարգմ. գաղ. ի տաճկ., տաճկ. ի գաղղ.).
6. Թարիխը Օսմանի (օսմ. պատմութիւն համառօտ).
7. Իլմը հէնտէսէ (երկրաչափութիւն, սկզբնական տեղեկութիւն).

Սոյն դասերն տաճկ. պատրաստելով դիւրութեամբ կը մտնուի. արդէն սոքա նախապատրաստական դասերն ըլլալուն դժուարութիւնը միմիայն ուսումնական բառերը տաճկերէն ուսանելն է՝ որոյ համար քանի մ'ամիս բաւ է։ Չմոռնանք ըսելու թէ այս կերպով պատրաստուողը կարող է նաեւ փաստաբանական և այլ վարժարան մտնել և ոմանց եւս երկրորդ կարգն անցնիլ։

Արձանագրութեան ժամանակը թէև փոփոխական է, սակայն միշտ յունիս և յուլիս ամսոց մէջ տեղի կ'ունենայ. այս տարի յուլիսի սկիզբն ըլլալ կը կարծուի. միշտ կանուխ ներկայանալ խոհեմութիւն է։

Ս. Թ.

ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

72ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Անցեալ հոկտեմբեր 24ին, Լազարեան ճեմարանը նախընթաց տարիների եղանակով տօնում էր իւր սովորական տարեդարձը։ Առաւօտեան 10½ ժամին աշակերտներն իրենց դաստիարակների ուղեկցութեամբ գնացին եկեղեցի՝ ներկայ լինելու սուրբ պատարագի արարողութեան (հայերը մեր եկեղեցում, ռուսները ռուսաց եկեղեցում), որից յետոյ ճեմարանիս հիմնադիր Յովհաննէս Եղիազարեան Լազարեանի հոգեհանգիստը կատարվեցաւ։ Ուղիղ մէկ ժամին ճեմարանին մանկավարժական խորհրդի դահլիճում համախմբուած էին աշակերտները և մասնագիտական դասարանների ուսանողները։ Մատենադարանում կանգնած էր մի երգեցիկ խումբ։ Երբ Պ. վերատեսուչ Ք. Քանանեանցը իւր օգնական՝ տեսուչ Պ. Լէվէնշտէյնի հետ ներս մտաւ, ուսուցիչները արդէն իրենց տեղերումն էին. այնտեղ էր նաև Թիֆլիզի Մարիամեան-Յովսէփեան օրիորդաց ուսումնարանի պատկառելի հիմնադիր Պ. Յովհաննէս Յովսէփեանը, որ նստաւ Պ. Քանանեանցի ձախ կողմում։ Հիւանդի և ներգրչնական երգեցողութիւնից յետոյ վերակացու Պ. Քանանեանցը մի գեղեցիկ և ազդու ճառ խօսելով, շնորհաւորեց աշակերտներին և ճեմարանին պաշտօնեաներին այս տօնախմբութեան առթիւ։ Ճառից յետոյ կարդաց անցեալ ուսումնական տարուայ հաշիւը, որի բովանդակութիւնը (*) թէև վերաբերում է ճեմարանիս առանձին դրութեան, սակայն մեր կարծիքով արժանի է մեր հասարակութեան ուշադրութեան ևս։

Պ. Քանանեանը իւր հաշուի ընթերցանութեամբ մեզ աւետեց, որ անցեալ տարուայ միջոցին չորս անձինք զանազան գումարներ են կտակել ճեմարանին. այդ գումարների տոկոսիքով պիտի դաստիարակվին ճեմարանում չորս մանուկներ չքաւոր գերդաստանից. ա. Ղզլարցի հայազն Պ. Քանանեանց կըտակել է 10,000 րուբլի, որոնց տոկոսիք ուսում պիտի ստանայ ճեմարանում Ղզլար քաղաքի չքաւոր հայոց ընտանիքից մի տղայ, բ. Գորիցի հայ վաճառական Պ. Տէր.-Ցակոբեան կ. 10,000 րուբ.՝ մի թոշակաւոր աշակերտ պահելու համար Գորի քաղաքից, գ. մի ռուս տիկին՝ Գաշեվսկայեա կտակել է 700 ր. մի չքաւոր ռուս ընտանիքից մի թոշակաւոր պահելու, դ. մի ռուս Պ. Մատվէեվ կտ. 12,000 ր. ռուս ազնուական չքաւոր ընտանիքից մի թոշակաւոր ունենալու ճեմարանում։

Ուրեմն ընդամենը նուիրուած է 39 հազար ր., որոնք յատկացրած գոլով առանձին թոշակաւորների համար, ծառայում են լոկ ճեմարանի հասարակական և բարոյական շահերին, առանց մի կոպէկ անգամ աւելացնելու նորա մայր գումարի վերա. ուրիշ խօսքերով, ճեմարանը ոչինչ նիւթական օգուտ չունի այս նուիրատուութիւնից։ Սակայն վերջինս մի մխիթարիչ կողմն ունի, որ ակներեւ և անհերքելի փաստերով ճեմարանի յառաջադիմութիւնը և բարգաւաճութիւնն է ցոյց տալիս։ Այժմ ճեմարանի աշակերտների թիւը maximum հասանում է մինչեւ 262-ի, որոնց 180-ը գիշերօթիկ են, իսկ մնացեալը երթեւեկներ են. մի քանի տասնեակ Լազարեան հաշուի կանդիդատներ սպասում են իրանց հերթին ճեմարան ընդունուելու. այս տարի նոյնչափ իրանց հաշուով մտնել ցանկացողներին ճեմարանին վարչութիւնն հրաժարուեցաւ ընդունել տեղի սղութեան պատճառով։ Այս խօսքերից ընթերցողը ինքն էլ կարող է հասկանալ, որ երբեմն Մոսկվայում հռչակուած Լազարեան ճեմարանը այժմ է նեղ է երեւում արդի պայմաններում, ուրեմն ժամանակ է, եւս և անհրաժեշտ է ընդլայնել ճեմարանի հին շէնքը, կառուցանել նորը և ընդարձակը՝ նորանոր ծառայութիւններ մատուցանելու. գիտաւորութեամբ թէ՛ ռուս և թէ հայոց հասարակութեան համար։

Եւ դա ճեմարանին հաւատարիմ բարեկամների սրտակից բաղձանքն է, սակայն ճեմարանի նիւթական միջոցները չեն ներում այդ բաղձանքը իրագործելու։ Այսօր ճեմարանը սկըսում է իւր գոյութեան 73րդ տարեշրջանը։ Տարբերվում մի կողմ ամենայն համեստութիւն, ինկատի չառնելով ճեմարանի բարեկամների և թշնամիների ոչ գոհունակութիւնը, ոչ էլ դժգոհութիւնը, համարձակ կ'ասեմ ճեմարանի ապագայ պատմագրի հետ, թէ ճեմարանը հաւատարիմ մնալով իւր վեհանձն հիմնադիրների տնօրինութեան, ծառայելով ծառայում է ահա 72 տարի շարունակ հայ ազգին, տալով տուեր է, բայց փոխարէնը ազգից դեռ ևս չէ ստացել… ազգը բարոյապէս նորան պարտական մնաց։ Ճեմարանի գոյութիւնը ապահովված է. բայց աւելին պահանջել նորանից անհնարին է, մինչեւ որ հանդէս չը դուրս գայ Լազարեան ցեղի անմահ յիշատակին նախանձախնդիր մի նոր բարերար, որ իւր առատութեամբ նոր աղբիւր բանալով ճեմարանի համար, փառակից լինէր Լազարեանի և արժանանար բիւրաւոր չքաւոր ընտանիքների մշտնջենաւոր օրհնութեան։

(Արձագանք)

(*) Պ. Դիրեկտորի ճառից յետոյ, սիրուեցաւ պարգեւաբաշխութեան հանդէսը, ուր ծերունի Պ. Յովհաննէսը՝ Պ. Քանանեանցի հրաւիրելով, բաժանում էր աշակերտներին նոցա յատկացրած գրքերը ևն։

ԿՆԿԱՆԴ ՀԵՏ ԿԸ ԿԱՐԳՈՒԻՄ

Առաւօտեան ժամ տասն էր և դեռ Ատուրէն Ֆլավինի կը քնանար. սպասաւորն եկաւ արթնցուց ծանուցանելով թէ իւր բարեկամը Պ. Խօսթաչ Բուրինօ կը փափաքէր խօսիլ իրեն հետ։ Սա անմիջապէս ներս մտաւ և զԱտուրէն պառկած տեսնելով պոռաց.

—Այս ժամուն դեռ կը քնանա՞ս։

—Այո՛. արշալոյսին տուն եկայ, փոքրիկ Խոճէկին հետ ընթրեցինք խեղկատակներով ու զուարթ խմբով մը։

—Միշտ կերուխումի մէջ էք։

—Է՛հ, սիրելիդ իմ, հիմա որ ամուսնալուծութեանս շնորհիւ նորէն ամուրիացայ, այս ազատութենէս օգուտ կը քաղեմ… բայց ի՞նչ է այդ, կ'ամուսնանա՞ս, հարցուց ժպտելով Բուրինօյին, որ սեւ հագուստ և դասական ձերմակ փողկապ կը կրէր։

—Այո՛, սիրելիս, այո՛։

—Բնաւ չ'իմացուցիր ինձի։

—Ո՛չ, ըսաւ Բուրինօ շփոթելով։

—Ինչո՞ւ համար։

—Վասնզի… կինս…

—Է՛… ինչ

—…քու կինդ է…

—Ի՞նչպէս, կնկա՞նս հետ կ'ամուսնանաս, ա՛հ խեղճ բարեկամս,—յարեց ծաղրաշարժ արգահատական ձայնով մը։

—Կատակ կ'ընես դարձեալ։

—Ո՛չ, անկեղծ կը խօսիմ. բայց կը ցաւիմ. կը հասկնա՞ս, վասնզի ազնիւ տղայ մ'ես. և նախապատիւ կը համարէի որ այս ձախորդութիւնն ուրիշի մը պատահէր։

—Գուշակէ թէ ինչո՞ւ համար եկայ հոս։

—Դուն ըսէ նախ։

—Քեզմէ խնդրելու որ… բայց [illegible]

—Հոգ չէ, ըսէ դարձեալ։

—Է՛հ, քեզ աղաչելու եկած եմ որ վկայս լինիս… Ռիվոլէ խոստումը չկրցաւ կատարել, մեր ուրիշ բարեկամք հանքային ջրերն են… և հանդէսը մի քանի վայրկեանէն պիտի կատարուի, և…

—Բայց Ամէլի՞ն, հարցուց Ատուրէն իւր նուրբ պեխերուն տակէն ժպտելով։

—Այս տարօրինա՛կ գաղափարն ինք յղացաւ… քանի որ իրեն հետ բարեկամ էք, դարձեալ չես կրնար մերժել։

—Ինչո՞ւ մերժեմ, տասն վայրկեան տուր ինձ որ հագուիմ։

Բ.

Հագուելու միջոցին Ատուրէն կը մռմռար

—Շատ զարմանալի է, Խօսթաչ կ'ամուսնանայ իմ նախորդ կնկանս հետ… հետաքրքիր եմ գիտնալու թէ ինչ դէրք պիտի բռնէ իմ ներկայութեանս. այս գաղափարն անորն է աղէկ գիտեմ… միշտ թեթեւամիտ։

Ցետոյ Բուրինօյի դառնալով՝

—Ըսէ նայինք ի՞նչպէս ծագեցաւ այդ միութեան գաղափարը։

—Օ՛հ, ըսաւ Խօսթաչ սիգալով, այդ գաղափարը շատ հին է, Ամէլինի հետ սիրահարութիւն ունիմ իւր ամուսնութեան օրէն ի վեր. կը յիշես թէ ես ալ իւր թեկնածուաց կարգն էի։

—Այո՛։

—Արդ՝ ձեռնունայն լինելով յոյսս չկտրեցի… այսօր կրնամ խոստովանիլ, տիկին Ֆլավինիին խորհրդատուն եղայ. ես էի իրեն իմացնողը թէ դուն գիշերներդ կ'անցընէիր գինետանց մէջ կերուխումով. իմ միջոցաւ նա կ'իմանար թէ, ցերեկը փոխանակ Ակադեմի երթալու կը յաճախէիր Փիօչիի տունն, այն իտալացի պարուհւոյն տունն։

—Բայց մատնութիւն մ'է այդ….

—Ճշմարիտ է, ըսաւ Բուրինօ գոհունակ ժպիտով մը. երբ քեզմէ բաժնուիլ ուզեց ես էի իրեն տուողը քո անհաւատարմութեանց ապացոյցները… և այս խիկարն իմ ծառայութեանցս վարձքը պիտի ստանամ։

—Ստուգիւ, ըսաւ Ատուրէն շրթանցը վրայ հեգնական ժպիտով մը իր բարեկամին նայելով. դու իմ ու նա խորհրդականն էիր։

—Ձե՞ռ յօժարիս, սիրելիս։

—Ո՛հ… ամենեւին… պատրաստ եմ… մեկնի՞նք։

Գ.

Մի քանի հրաւիրելոց զարմանքը մեծ եղաւ երբ ներս մտաւ Ատուրէն Խօսթաչի թեւը մտած. Ամէլին վայրկենական փարատում մ'ունեցաւ. յետոյ երբ Ֆլավինի շնորհալից կերպով մը կը բարեւէր զայն յարգանօք, ձեռքն անոր ներկայացուց և Ատուրէն համբուրեց մեծարանօք։

Մանկամարդ կինը չառարկեց ու կը զգլխէր իւր քմահաճոյից վրայ, բայց կը մտածէր բարկութեամբ։

—Խօսթաչ ալ հաւանելու չէր իմ խորհրդոյս, այսչափ թեթեւամիտ է ուրեմն։

Ատուրէն, որ զայն կը քննէր իւր աչքին ծայրովը, հասկցած էր թէ ինչ կ'անցնէր իւր վաղեմի կնոջ սրտին մէջ եւ, տեսնելով իւր թարմ այտերն շառագունած զայրոյթէ, իւր նրբին ձեռքերն լաւ մը սեղմուած ձեռնոցի մէջ, որք իւր ժանեկազարդ թաշկինակը կը ճմռթէին, և իւր սիրուն ոտքերն զօրս անհամբերութեամբ գետինը կը զարնէր, այն ատեն սքանչելի նէ թուեցաւ իրեն և խորհեցաւ թէ այս պայու Բուրինօ իւր արժանիքէն աւելի յաջողութեան մէջ էր։

Երբ արարողութիւնը լմնցաւ, կառքեր հարսնեւորները Բարիզէն դուրս Պուլոնի անտառին մէջ ճաշարան մը տարին։

Խօսթաչ կը հսկէր որ բան մը պակաս չըլլայ և, տեսնելով զԱմէլին Ատուրէնին թեւը մտած, ըսաւ.

—Գացէ՛ք, չեմ նախանձիր։

Եւ բարձրաբերքիչ ծիծաղ մ'ալ ձակելով հեռացաւ։

Դ.

Ամէլին այդ խօսքն անպատշաճ գտաւ։

—Բայց, յարեց Ատուրէն, Խօսթաչի վըստահութիւնը ձեզ գոհ ընելու է, քանի որ անդադար կը մեղադրէիք զիս կասկածոտ ըլլալուս համար։

—Զարմանալու պէտք չէ, ըսաւ դեռատի կինը ծիծաղելով, և եթէ նախանձոտ մը յոյժ անտանելի է, նախանձոտ չեղող ամուսին մ'ալ ոչ նուազ նուաստացուցիչ է։

Ցետոյ տեսնելով որ Ֆլավինի լուռ կը կենար, յարեց.

—Դուք, Պարոն, աւելի աղէկ էիք,— նախանձոտ էիք և զիս կը խաբէիք։ Ես կրնամ ըսել թէ, յոյժ դժբաղդ ըրիք զիս։

—Ինծ համար ալ դուք երանական կեանք մը չէիք ընծայեր։

—Բայց ես ձեզ չէի խաբեր։

—Սակայն անհաճոյ եւ կռուասէր էիք…. և երբ պատահմամբ մը տուն դառնայի միմիայն ինքզինքս ընտանեկան կենցաղոյ տալու դիտմամբ, ձեր մեղադրանք միջոց չուտ մը փոխել կուտայինս… ես ալ ակումբ կ'երթայի։

—Կամ պարախմբի օրիորդաց քով։

—Բայց, ըսաւ Ատուրէն խնդալով, ճըշմարտիւ, ընտանեկան կեանք մ'է ըրածնիս։

Եւ խօսակցութեան նիւթը փոխելու համար ըսաւ.

—Խօսթաչ երջանիկ պիտի ըլլայ ձեզ հետ… խաղաղասէր տղայ մ'է։

—Դուք ալ կրնայիք ըլլալ… զի զձեզ կը սիրէի…

—Իսկ զի՞նքը…

Ամէլին չարժեց մ'ըրաւ. Ատուրէնի գըլխուն այլանդակ գաղափար մ'անցաւ. դեռատի կնոջ ձեռքերը բռնեց և ըսաւ, անթարթ աչօք անոր երեսը նայելով.

—Անկեղծօրէն ըսէ՛ ինձ, Ամէ՛լին, թէ ալ չե՞ս սիրեր զիս։

Ամէլին ճիչ մ'արձակեց և ուզեց Ֆլավինիի բազուկներէն պրծիլ, բայց նա աւելի եւս պինդ գրկեց։

—Կը տեսնէ՞ք, չէ՞ք համարձակիր ըսել… միշտ կը սիրէ՞ք զիս…

Դեռատի կնոջ արտեւանանց վրայ արտասուքի կաթիլ մը կը փայլէր։

—Մտիկ ըրէք, Ամէլին՛, չեմ կրնար գիտնալ որ այդ Բուրինօն ձեզ տիրանայ. —իրեն համար չափազանց երջանկութիւն է։

—Այդ երջանկութեան դուք տէրն էիք….

—Բայց մեր միութեան արդիւնք եղան, եւ ձեր կրանդներուն ալ չէի կրնար դիմանալ։ Եթէ ձեզ պահանջէի, անշուշտ պիտի սիրէի ինչպէս այսօր….

—Կը սիրէ՞ք զիս… մռմռաց Ամէլին, որ Ֆլավինիի տենդով բըռնուած կը զգար ինքզինքն։

—Այո՛, կը մեռնիմ….

—Բայց… անի՞ն.

—Ա՛հ, Խօսթա՞չը… միթէ ան չէ՞ր որ ամէն ինչ ըրաւ մեր ընտանեկան խաղաղութիւնը վրդովելու համար։ Միթէ ան չէ՞ր զիս մատնողը, որպէս զի ինքն եւս ձեզ տիրանայ….

—Իրաւ է… ըսաւ Ամէլին ինքզինքն յանձնելով իւր նախորդ ամուսնոյն բազկաց։

Ե.

Ժամ մ'ետքը, նամակ մը յանձնեցին Խօսթաչին որ համառօտ կերակրոյ պատրաստութեան կը հսկէր։ Ցոյժ զարմացած, կարդաց և մոլեգին ճիչ մ'արձակեց։ Այս նամակը կը պարունակէր հետեւեալ բառերը.

«Սիրելիդ իմ Բուրինօ,

«Կնիկնիս կը փախցնեմ։ Օտար երկիր կը մեկնինք։

«Բարեկամական խորհուրդ մը տամ քեզ. մի՛ բնաւ հրաւիրեր հարսանեացդ կնոջդ էրիկը։

«Ձիք ողջակալութիւնս» «Ատուրէն»

ՍԹԷՖԱՆ ԼԸՄՕՆԻԷ

Թարգմ. Ս. Դ.

ՌԷՍՄԻ

Րուսումի Սիթթէինին ըժյամը թէքլիֆինտէն Ըէժի չիֆթլիքինին թարիխը թէհսիլինէ գատար թիւթիւն զըրրաթըն տուսխան ըէսմի վէ ճէզայի նազարինտէն տօլայը. Տուլճաի Ումումիյէ խատէսինէ օլան պորճունա մուգապիլ վէ 99 սէնէսի նիհայէթինէ գատար տուրան վէ հարիճ էօչիւրլէրի վէ ըէսմը միրիի միւգտէրրաթըն զիմմէթը էհալիտէ գալան պաղայանըն թասֆիյէի Տուլճան գարարնամէսինէ թէվֆիգըն վէ թարիխը իրատէի Սէնիյէտէն մուհթէլէր օլմագ իւզրէ պիր սէնէ միւտտէթլէ հասրէն Թասֆիյէ Թախսիլի օլարագ խըթիֆասը վէ պաղայա մէզքիւրէտէն զիմմէթլէրինէ աքչէ կէչիրմէքլէ միւթէհէմմիլ օլանլարա ախտ զըրմէնի նագտէն խաթիսալի Տուլճաի Ումումիյէի Օսմանիյէ վարիտաթը մուխասսասաս խազինէսի իլէ ճէրէան իտէն մուխապէրատ վէ մազատը նէզարէթը ճէլիլէի Մալիյէտէն Պապը Ալի ճանիպը սամիսինէ վուգու պուլան իշար իզհալինէ Շուրայը Տէվլէթ Թանզիմաթ տաիրէսի իլէ մէճլիսը վիւքէլա գարարը վէ 7 քանունը էվվէլ սէնէ 303 թարիխինտէ շէրէֆմիւթէալլիգ պույուրուլան իրատէի Սէնիյէի հազրէթը Թաճտարի մուգթէզիյասընճա ճէլլէտինէն օլմաղլա իլանը քէյֆիյէթ օլութուր գըլընտը։

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԳ.

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Կայս. կառավարութենէն մասնաւոր հրամանագրով արտօնութիւն ստացած ենք Ռումէլիի երկաթուղեաց վիճակահանութեան բաղդատոմսեր ծախել։

Այս անգամ 108 երորդը պիտի քաշուի, յառաջիկայ Եւր. փետրուար 1ին, այսինքն յունուար 20ին 1888։

500 թիւեր պիտի շահին։ Առաջին պարգեւն է 300,000 եւ երկրորդը 25,000 ֆրանք։

Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ եւ այլ մեծ պարգեւներ՝ իսկ մնացեալ 450 թիւերը 400ական ֆրանք պիտի շահին։

Այս առթիւ բաղդատոմսեր պատրաստած ենք, որք Սակարանին անօրէնութեան յատուկ կնքով վաւերացած եւ դրոշմուած են։

Սոյն բաղդատոմսերը կը ծախուին 4 4—5 Դրամատնենակիս մէջ։ Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ուկէս՝ կէսինն 5՝ եւ մէկ չորրորդինը 3 դահ. ինչպէս նաեւ 2 թիւ միասին 5 դահ. Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի ֆօ-ւլ ալ կ'ընդունուի։ Թղթատարի ծախքը գնողին կը վերաբերի։

Դիմել ի Ղալաթիա կամուրջին գլուխը Թիւ 33 ի Դրամատնենակ Գուլագսըզեան։

Տնօրէն
520 ՏԻԳՐԱՆ ԱՐԾՆԵԱՆ

ՄԷԿ ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹԷՆ

Վ. Արսլանեան և եղբարց գրատունը պիտի սկսի թիւ առ թիւ ծախել Փարիզու հետեւեալ գլխաւոր թերթերը՝ Պոն մաչէի եւ Վէյսի գներէն աւելի աժան գներով. ԼԸ ԹԱՆ —ՖԻԿԱՐՕ — ՓԱՐԻ ԻԼԼԻՒՍԹՐԷ։

Վերջինս օրինակներն ի տես դրուած են մեր գրատան մէջ Չաքմաքճըլար եօգուշ Թիւ 51։

Կը խնդրուի որ փափաքողք հաճին կանխաւ իրենց հաւանութիւնը շնորհել, որպէս զի հարկ եղած յանձնարարութիւնքն ըստ այնմ լինին։ 1384

Ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց գործածել Հէնրի Միւլի Օշաբակն, բուժելու համար իրենց ջղային հիւանդութիւնները, գլխու ցաւերը, քընատութիւնները, ջղային ցնցումներն ևն։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղատանց մէջ։ Կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիա Չարշը փողոց։ 776

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Ընդ հովանաւորութեամբ Առեւտր. Սենեկին

9 Սէնդ Վիքթուար փողոց 9

Արհեստական ուսմանց տեւողութիւնն երկու տարի է։ Սակայն նախապատրաստական տարի մը, անհրաժեշտ այն օտարականաց համար որք ըստ բաւականին չեն գիտեր Ֆրանսերէնն, յատկացեալ է երիտասարդաց որոց նախնական կրթութիւնը շատ տարրական է։ Նուազագոյն տարիքն է 14։ Ցերեկեայ աշակերտք 600 Ֆրանք, գիշերօթիկ 1900 Ֆր։ Դիմել վարժարանին տնօրէնին։ 1250 14—25

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՌՈՅՑԻ

Սառոյցի մթերանոց մը հաստատուած է ի Բերա, Բօսդա փողոց, Թիւ 2, սառոյցի փոքրաքանակ վաճառման համար օխան 30 փարայէն։ Բաժանորդագրութեան եւ մեծաքանակ յանձնարարութեանց համար դիմել առ Տնօրէնութիւնն, 4, Կլավանի խան, Վոյվոտա։

1134 7—9

ԱԶԴ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

Ռէժիին Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ Իւսկիւտարի մթերանոցներն, ինչպէս նաև մասնաւոր ծխախոտոց խանութն ի Բերա, գոց պիտի մնան 1887 դեկտեմբեր 25 ուրբաթ օր (6 յունվար 1888) եւ 1888 յունվար 1/13ին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ
853 3—4

ՇԱՏ ԱԺԱՆ

Եւ ընտիր Կաղանդի Նուէրցու պատկերներ գնելու համար պէտք է դիմել ի կեդրոնատեղին Ա. Մ. Գարիպեան թղթավաճառանոցն, Եսիքսէք Գալըրըըմ Թիւ 10, Ղալաթիա, կամ ի մասնաճիւղն, Ուզուն չարշը, Թիւ 366 Պոլիս։

1398
3—5

ԿԱՂԱՆԴ

ՆՈՒԷՐԻ համար այլ և այլ գրքեր գեղեցիկ կազմերով, ոսկեզօծ, փառակազմ ևայլն ամէն գներով.

ՕՐԱՑՈՅՑ նոր տարւոյ ամէն տեսակ գեղեցիկ կազմերով, համառօտ և ընդարձակ, ՈՍԿԵԶՕԾ, ՓԱՌԱԿԱԶՄ, ԹԱՒՇԵԱՅ ևայլն խիստ չափաւոր գներով.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ մեծ և փոքր, գունաւոր և այլն ամէն տեսակ խիստ արժան։ Պէտք ունեցողներն կը հրաւիրուին դիմել ի

ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՃԱՐԴԱՐԵԱՆ

Պոլիս Սուլթան Համամ փողոց Թիւ 14։ 511 9

ՏՕՔԹԷՕՌ ՏԻԿԻՆ ՊԱՍԵԱՆ

Մանկաբարձ Տէօքթէօռ Տիկին Պասեան որ երկար տարիներէ ի վեր ըրած փորձերովը, կատարելագործած է մանկաբարձութեան արուեստը, կը գտնուի ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը միջօրէէն յետոյ, ի Պոլիս կամուրջին գլուխը Վ. Ծաննի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գափամաճեանի դեղարանը, ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն և Սկիւտար իւր տուն, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց Թիւ 3

ՏՕՔԹԷՕՌ ՊԱՍԵԱՆ

Տէօքթէօռ Պասեան մանկաբարձութեան արուեստին և կանանց ու տղայոց վերաբերեալ հիւանդութեանց իբրև մասնագէտ իւր ուսումը կատարելագործած է ի Վիէննա, ի Բարիզ և ի Լոնտոն 18 տարուան փորձառութեամբ։

Տէօքթէօռ Պասեան ձրիաբար կը դարմանէ աղքատներն իւր տան մէջ Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց Թիւ 3. ամեն ուրբաթ եւ կիրակի օրերը միջօրէէն մինչեւ իրիկուն։

Ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն պիտի գտնուի ի Պոլիս կամուրջի գլուխն Վ. Ծաննիի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գաբամաճեան դեղարանն եւ ի Կէտիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն։

1323 15—30

ԱԶԴ

Հասարակութիւնը գոհութեամբ պիտի իմանայ թէ Պ. ՏԷՄԷՏՐԻՈՍ ԲԱԲԱԿԷՕՐԿԻՈՒ, որ հինգ տարի շարունակ այնքան սքանչելապէս վարած է Վենետիկ փողոցի Կեդրոնական Գարեջրատունը, նոր հաստատութիւն մը բացած է Բերայի մեծ փողոցին մէջ որ կը կոչուի նոյնպէս

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

Պ. Տ. Բաբակէօրկիու, իւր վայելած վստահութենէն քաջալերեալ, ծանր զոհողութեանց տակ մտած է՝ կարելի եղած փայլն և շուքը տալու համար իւր հաստատութեան։ Պ. Բրոքչի գերմանական հին գարեջրատան տեղւոյն վրայ կառուցեալ, Կեդրոնական Գարեջրատունը կը բաղկանայ գետնայարկէ մը և երկու յարկէ։ Ներս մտած ատենդ կայ ընդարձակ սրահ մը, պարտէզ մը և ճաշարան մը։ Առաջին յարկը կը բաժնուի բազմաթիւ չքեղ սրահներու։ Երկրորդ յարկը փոխարկուած է Բերայի Մեծ փողոցին վըրայ նայող գեղեցիկ դարաստանի մը։ Այս հիանալի հաստատութիւն անշուշտ ժամադրավայր պիտի լինի գեղեցիկն և հանդիսասիրող անձանց։ Այցելողը պիտի հաւնեցուի կարասեաց վայելչութեան, սպասաւորաց քաղաքավարութեան վրայ՝ որք քանի մը լեզուներ կը խօսին, ինչպէս կերակրոց ըմպելեաց ընտիր տեսակին վրայ։

Ցերեկուան և գիշերուան ամեն ժամուն ամեն տեսակ ճաշ, Ֆրանսական, գերմանական կամ հունգարական եղանակաւ։ Ամեն տեսակ ըմպելիք, ամեն տեսակ աղանդեր։ Բաց աստի ընթերցասրահ մը կայ մայրաքաղաքիս և Եւրոպիոյ գլխաւոր լրագրերով։

1327 10—18

ԺԱՆ ԲՍԱԼԴԻ — ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոր բացուած Բերայի Մեծ փողոցը, 127, և ի Գուլէ-Գաբու, կալաթայի աշտարակին դիմաց և Եազըճը փողոցին քով, Թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԸ ԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ, Նոյն փողոց Թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամեն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ — ՇՔԵՂԱԿԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամեն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Ամեն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Սրահներու համար ամեն տեսակ օթոցներ, գանալէններ, թէյնամթոռներ, աթոռներ.— Ամեն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Ոչ մէ Չչփոթել ԲՍԱԼԴԻ ԵՂԲԱՐՑ վաճառատան հետ։ 691

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ,

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ
ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ՏԵՍՆԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն
Ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Նիւգէք Գալտըրըմ,
120
Քարաքէօյի պրիճին դէմ.
Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա-Սէրայի Լիսէին դէմ.
Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 70

Ուրիշ ամեն տեղ «Սինկերի» կարի մեքենայքն «կեղծեալ» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃ [illegible]
([illegible]) 1135

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՏՊԷՂ ՀԱՆԻ
ՏԻՆ ՀԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՖԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ
ԱՃԵՆՏԱՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցանկացողաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆրէնքօնտըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաև գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ինչ իր թուղթ, գիր, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւ եւ։

736

PAPIER WLINSI

ՎԼԻՆՍԻԻ ԹՈՒՂԹ

ՎԼԻՆՍԻ Թուղթին անսովոր յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Ամեն տեղի բժիշկներն յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի ախտերու, Հարբուխ, Բրոնշիդ, Կոկորդի ցաւ, Յօդացաւ։ Իր գործածութիւն շատ պարզ եւ դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

Բարիզ, Փ. Վլինսի եւ ընկ. 31, Սէնի փողոց։ Կը գտնուի ամեն դեղատանց մէջ։

Պահանջել ՎԼԻՆՍԻ անունը։ 131

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲՈՒՌՏԻՆԱ (Գօրսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթային, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան ակարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ.

Հանքին տէրն է Յ. Մոլինարի, 2, Պօվօ փողոց, Մարսիլիա. Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻՔԻԴԻ, Աստառ խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա

Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ.

621

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
[illegible]	4200	Սֆինքս	3000
[illegible]	4000	Օսայրիս	3000
[illegible]	4000	Նեքթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	300
Թիպս	3250	Լոտիւս	800
[illegible]	3250	Օլիմփոս	800
Մարէոտիս	3250	Սէթի	700

[illegible] շոգենաւը [illegible] ամսոյս գէթի 24/5 Լիվըրփուլէն [illegible] ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
415 Ծա. Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ԳԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս հրջազգեստներ, քօռսէներ, օժիտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ. Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարժէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սակն ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅՆԵՐՆ

[illegible]

որք ծծուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Բրոնշիդի, Խումի, Անշնչարգելութեան, Ձայնի կերկերման, Խուշակատապալի ելն. Ամեն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծաղանի այլեւայլ շաքարահատերն։

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ
Խայծաղանի շաքարահատերու

1. ՍԱՌՆՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ուսկից կ'իջնեն խայծաղանի կարծր և անլուծելի զանազան մասերն որք բերնին մէջ չլուծուելով կ'երթան ստամոքսը կ'իյնան, ուսկից զոյգն ինչ խայծաղան հալոցընելու շնչառական խողովակաց որոց սահմանեալ էին.

2. ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՑԱՒ ԷՆ, խայծաղանի հատիկներ կը մտնեն ստամոքսի մէջ և զայն բեռնաւորելով շաքարով ու ձիւթային նիւթերով, յառաջ կը բերեն ստամոքսի անհանգստութիւններ.

3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարունակուին այս հատիկներուն պատճառած անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիժ եւն. իրենց պարունակած ափիոնի, մորֆինի եւայլն պատճառաւ.

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ժէրօտէլի Բասդիյլներու

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂԵՐՈՒՆ մէջ ժէրօտէլի բասդիյլներու գոլորշիները մեծապէս կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին.

Բ. ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ մէն մի շնչառութեամբ կը հասնին Ժէրօտէլի բասդիյլներու գոլորշիներն և բնականաբար տարածուելով անմիջապէս ի գործ կը դնեն իրենց փրկարար ազդեցութիւնը.

(Բարիզի բժշկական ամենէն կարեւոր թերթն, Կազէթ տէօբիթօ, այսպէս կը խօսի բասդիյլներուն վրայ. «Պ. Ժէրօտէլ պարզ միջոց մը գտած է խայծաղանը մտցնելու համար շնչափողերու ամենէն նուրբ թելերուն մէջ, ուսկից պարունակելու փոխադրելու [illegible]։ Այս պայմաններով, խայծաղանին ազդեցութիւնն այնքան արագ է որ քանի մը Բասդիյլներ կը բաւեն հազը դադրեցնելու։»)

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐԸ անհրաժեշտ են ամեն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արձակ օդի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշիներ կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Գործաւորք, Ջաղացպանք, Կառավարք, Երգիչք, Դերասանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Ուսուցիչք, Դասախօսք, երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ,

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիյլներով եւ Պ. Ժէրօտէլ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի.

Ժէրօտէլի Բասդիյլներն են խայծաղանի միակ բասդիյլներն որք վարձատրուած են Փարիզու 1878 ի Տիեզերական ցուցահանդեսին կողմէ, Նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ փորձերու ենթարկուած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիլ, ինչպէս և Ծանօթութիւն գործածութեան եղանակի մասին. — Պահանջել գործարանի նշանը

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի ՍԷՆ-ՄԷՆՀՈՒԼ, (Ֆրանսա)

Կ. Պոլիս Պոն Մարշէ. Դեղագործական Մթերանոցն, Ն. և Ժ. Քանըլեւք եղբարք, Թիլթոս, Նէաւլօս, Թէոտորիտէս, Վ. Ենսան Քասաշեան, Տ. Մ. Մէգիքի, Ա. Գազորիատէս, Նէստլէրօս, և Ընկ. — Իզմիր Մ. Քանըլուք — Իսկէնտէրուն (Սուրիա). Ա. Պալեան. 1382

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՉԸՐ ԼՕՅՏ"

Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եւայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ուղարկուած,

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Թիւ 1 Հավիզլըը խան, Պոլիս

791

PILULES DE CATRAMINA BERTELLI

A. Bertelli e C.

ԳԱԹՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղը կը ներկայէ այս վերջին տարիներս բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տօքթօր Ա. ՊԷՐԹԷԼԼԻ [illegible] Գաթրամինա կոչուած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատերն [illegible] բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱԶ, ԽԱԶԱԿԱՏԱՐ, ԲՐՈՆՇԻԴ, ԹՈՔԱԽՏ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ, և [illegible]։

[illegible]

Գաթրամինայի դեղահատներ կը ծախուին 2·50 Ֆրանքի եւ կը գտնուին [illegible]։

Ա. ՊԷՐԹԷԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տունն, դեղագործ—քիմիագէտ ի Միլան, [illegible] 9·50 Ֆրանք։

Ամեն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վերոյիշեալ նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զաւկերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օվէնս Աման ի Լոզան.
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գոլլօ Ֆ. Հօֆէր եւ ընկ. ի Ճէնովա.
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ԺՈԶԷՖ ՃՈՐԿԻՆԻ, Եօրղանճըլար փողոց, 69, Ղալաթիա (վաճառատուն Գազօղլու).

1244

HUILE DE HOGG

ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքառաջեց հիւանդութիւն, Հազբուխ, յամառ հազ, խույլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքիւն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. Նաև տկար եւ փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ բանի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զգուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել Հօկի անունն և Բարիզի բժշկական ճեմարանէն քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի կէթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ Հօկի մօրու ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընծայել։

Ծրգաւտնի(?) նշանը։

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԻՒՂՈՑ [illegible]

[illegible] Թ. ՏԱՍՍՕ, [illegible]

1257

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
[illegible] կը բանին Լիվըրփուլ և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ալճէրիան	2500	Ֆլամինեան	3700
[illegible]	2500	Ֆլորենթայն	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավիան	3700
[illegible]	2500	Իպէրիան	5500
Արմէնիան	3700	Իլլիրիան	5500
[illegible]	6000	Իսթրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրիան	2500
Սայփրեան	2000	Լիպիան	800
[illegible]	700	Օլիմփիա	700
Էճիփշըն	3700	Բէրսիան	3800
[illegible]	3700	Վալէնթիան	800
[illegible]	3700	[illegible]	5800

[illegible] շոգենաւը [illegible] Լիվըրփուլէն ընդհանուր վաճառքով [illegible]։

[illegible]

[illegible] համար դի. [illegible]

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւնք.
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վանհման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ս. Վօքօտօբուլօ Որդիք և ընկ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուէթըլ և ընկ.
816

ԲԱՌՌԱՍԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրփուլի, Մանչէսթրի և Օտեսայի մէջ
կանոնաւոր բանող

Անուանք	Թոնաժ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,300	[illegible]

Ընկերութիւնն որոշեալ գներով [illegible] Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար.

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն [illegible]։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՈՒՌԱ ԵՒ ԸՆԿ
836 Գործակալ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42					
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	…	…	…	…	…
Գում—գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	…	…	…	…	…
Եէնի—գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	…	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57	…	…	…	…	…
Տավուտ փաշա	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	…	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3	…	…	…	…	…
Եետի—գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8	…	…	…	…	…
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	…	10 46	…	11 45	…	2 24	…	3 24	4 21	…	5 23	…	6 25	…	7 20	…	…	…	…	…
Այ Ստեֆանօ	…	7 33	…	8 30	9 4	9 25	…	10 55	…	11 55	…	2 33	…	…	4 30	…	5 32	…	6 35	…	7 29	…	…	…	…	…
Քիւչիւք Չէք.	…	…	…	…	9 14	…	…	…	…	12 3	…	…	…	…	…	…	…	…	6 43	…	…	…	…	…	…	…

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41				
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	…	6 40	…	…	…	…	…	…	…	…	…	1 40	…	…	…	…	…	…	…	6 2	…	…	…	…	…
Այ Ստեֆանօ	6 20	6 49	…	7 45	…	8 40	…	9 43	…	11 10	…	1 49	…	2 50	…	…	4 47	…	5 49	6 13	…	…	…	…	…
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	…	9 53	…	11 20	…	1 59	…	3	3 56	…	4 57	…	5 59	6 27	…	…	…	…	…
Եետի—գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6	…	…	…	…
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	…	7 10	…	…	…	…
Տավուտ փաշա	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Եէնի—գաբու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	…	7 16	…	…	…	…
Գում—գաբու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20	…	…	…	…
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 28	…	…	…	…

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ.

576